

Barrières tot professionele jeugdhulpverlening doorbreken

Visie van niet-westerse allochtone ouders en onderwijsprofessionals

Auteur: R.W.J.M. Kurver

Studentnr.: 3478505

Opleiding: Pedagogische Wetenschappen, Universiteit Utrecht

Master: Maatschappelijke Opvoedingsvraagstukken

1e begeleider: Dr. W.M. van Londen – Barentsen

2^e lezer: Dr. P.L.M. Baar

Datum: 23 juni 2014

Abstract

In this thesis, a qualitative study will be described among not-western minority parents and professionals from a medium-sized city in the urban agglomeration of the Netherlands. The non-Western immigrant youth is over-represented in the non-voluntary, severe forms of care because their parents have difficulties to find their way to the professional help. This study first examines how various barriers with respect to professional youth care of non-western minority parents can be lowered, and second, if the parent training 'Opvoeden doen we samen' ('Parenting together') contributes to this. The theory of planned behavior and the three determinants of intention to behavior has been used. In this study, 16 parents and 8 professionals working with students in primary and secondary education who participated in the parent training 'Parenting together' were interviewed. The results show that in order to lower the barriers, information is needed, preferably in the shape of positive experiences and stories derived from school and the social environment of non-western minority parents. The parent training 'Parenting together' may contribute to this.

Keywords: parents, non-western minority parents, professional help, parenting support, parent training, theory of planned behavior, attitude, subjective norm, perceived behavioral control, problem perception, school, professionals.

In deze thesis wordt een kwalitatief onderzoek beschreven onder niet-westerse allochtone ouders en professionals uit een middelgrote stad in de Randstad in Nederland. De niet-westerse allochtone jeugd is oververtegenwoordigd in de niet-vrijwillige, zware vormen van hulpverlening omdat niet-westerse allochtone ouders moeite hebben de weg naar de jeugdhulpverlening te vinden. Dit onderzoek richt zich ten eerste op de vraag hoe de barrières ten aanzien van de professionele jeugdhulpverlening voor niet-westerse allochtone ouders doorbroken kunnen worden en ten tweede op de vraag of de oudercursus 'Opvoeden doen we samen' hier aan bijdraagt. Hierbij is gebruik gemaakt van de theorie van gepland gedrag en de drie determinanten van de intentie tot gedrag. In dit onderzoek zijn 16 ouders en 8 professionals die hebben deelgenomen aan de oudercursus 'Opvoeden doen we samen' in het primair en voortgezet onderwijs mondeling geïnterviewd. Uit de resultaten blijkt dat voor het verminderen van barrières informatie nodig is, bij voorkeur in de vorm van positieve ervaringen en verhalen verkregen van school en naasten. De oudercursus 'Opvoeden doen we samen' kan hieraan bijdragen.

Niet-westerse allochtone ouders¹ in Nederland hebben meer opvoedproblemen maar doen niet vaker een beroep op professionele opvoedingsondersteuning. Niet-westerse allochtone ouders zoeken en krijgen te laat professionele hulp waardoor problemen bij kinderen gevorderd zijn en niet meer eenvoudig te verhelpen. Om niet-westerse allochtone ouders bewuster te maken van opvoedproblemen en te bevorderen om professionele hulp te zoeken is door FORUM, Instituut voor Multiculturele Vraagstukken, een oudercursus ontwikkeld en uitgevoerd. In dit onderzoek wordt nagegaan of de deelnemers tevreden zijn over de oudercursus wordt gekeken naar waar volgens deze ouders, op basis van het model van de theorie van gepland gedrag, kansen liggen om de barrières tot het zoeken van professionele jeugdhulp te doorbreken.

Zoeken van professionele jeugdhulp

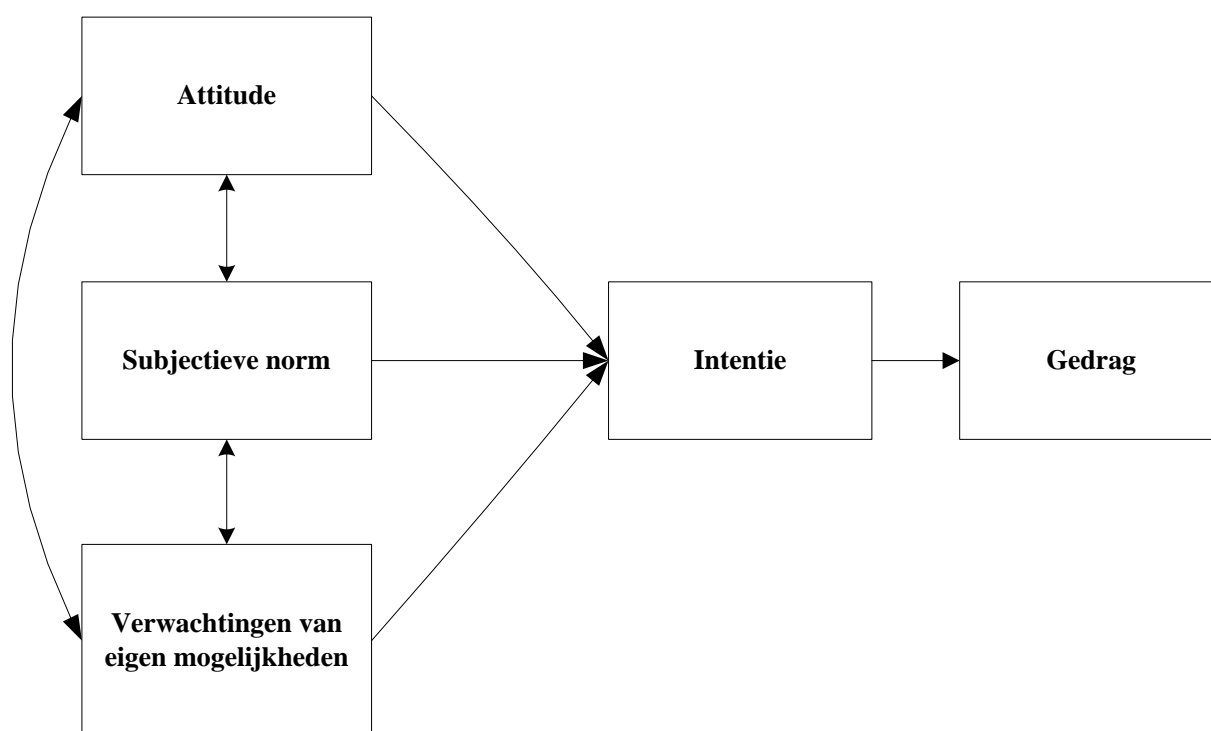
Niet-westerse allochtone jongeren zijn oververtegenwoordigd in de niet-vrijwillige, zware vormen van hulpverlening en hebben in vergelijking tot westerse allochtone, en autochtone jongeren in Nederland de meeste gedragsproblemen. (Bakker, et al., 2013; Bellaart, 2013; Bellaart & Pehlivan, 2011; Kalthoff, 2009). Niet-westerse allochtone jongeren presteren relatief minder goed op school, zijn relatief vaker werkloos, plegen relatief meer delicten, komen relatief meer in aanraking met de politie en worden relatief vaker opgenomen in penitentiaire inrichtingen dan westerse allochtone en autochtone jongeren (Bellaart, 2013; Vieveen et. al., 2012). Niet-westerse allochtone ouders worden met meer opvoedproblemen geconfronteerd maar doen niet vaker een beroep op professionele opvoedingsondersteuning. Doordat niet-westerse allochtone ouders te laat hulp zoeken of krijgen zijn problemen gevorderd en minder eenvoudig te verhelpen (Bakker, et al., 2013; Bevaart, et al., 2012; van den Broek, Kleijnen & Keuzenkamp, 2010; Kalthoff, 2009; Leijten, 2013; Nix, Bierman, & McMahan, 2009; Scheppers, van Dongen, Dekker, Geertzen, & Dekker, 2006; Zwirs, Burger, Buitelaar, & Schulpen, 2006). Om de oververtegenwoordiging in de niet-vrijwillige, zware vormen van jeugdhulpverlening tegen te gaan draagt het bij wanneer niet-westerse allochtone ouders eerder zelf kiezen voor professionele jeugdhulp wanneer hun kinderen problemen vertonen.

De theorie van gepland gedrag (Ajzen, 1991) is geschikt om *hulpzoekgedrag* te analyseren. Deze theorie stelt dat cognitieve zelfregulatie een belangrijk aspect is van menselijk gedrag. Gedrag, zoals het zoeken van professionele hulp bij jeugdvoorzieningen, wordt bepaald door de *intentie* van een individu om dit gedrag te vertonen. De intentie is een

¹ Een niet-westerse allochtoon is een persoon die zelf, of van wie tenminste één ouder geboren is in een van de werelddelen en landen; Afrika, Azië, Latijns-Amerika of Turkije (Vieveen, Tan, van Weert, van den Broek, & Kleijnen, 2012).

indicatie van de mate waarin iemand bereid is het gedrag te vertonen. Hoe sterker de intentie tot het vertonen van gedrag is, des te groter is de kans dat het gedrag wordt vertoond. De intentie tot vertonen van gedrag wordt volgens de theorie van gepland gedrag bepaald door drie onafhankelijke determinanten: *attitude*, *subjectieve norm* en *de verwachting van de eigen mogelijkheden*, (zie figuur 1) (Ajzen, 1991). Uit onderzoek is gebleken dat niet-westerse allochtone ouders barrières bij deze determinanten ervaren in het zoeken van professionele jeugdhulp, waardoor ze niet tot *hulpzoekgedrag* komen (Bellaart & Pehlivan, 2011; Leijten, 2013; Scheppers, et al., 2006).

Figuur 1. Model van de theorie van gepland gedrag: de drie onafhankelijke determinanten van de intentie die leidt tot gedrag (Ajzen, 1991).

Attitude

De eerste determinant van de intentie tot het vertonen van gedrag is *attitude*, de mate waarin een individu een gunstige of ongunstige houding ten aanzien van het te vertonen gedrag heeft. *Attituden* ontwikkelen zich voornamelijk vanuit overtuigingen die mensen hebben ten aanzien van gedrag. Deze overtuigingen vormt men op basis van eerdere associaties met kenmerken van andere gedragingen of gebeurtenissen (Ajzen, 1991). Omdat deze attributen reeds positief of negatief beoordeeld zijn, ontstaat automatisch een *attitude* ten aanzien van het gedrag. Zo ontwikkelt zich een voorkeur voor gedragingen waarvan men in de veronderstelling is dat ze

gunstige uitkomsten hebben, en ongunstige *attitudes* ten aanzien van gedrag dat men associeert met ongewenste uitkomsten (Ajzen, 1991).

Niet-westerse allochtone ouders ervaren verschillende barrières op het gebied van *attitude* (van den Broek, Kleijnen, & Keuzenkamp, 2010; Kalthoff, 2009). Zo kunnen negatieve of teleurstellende ervaringen uit het verleden een barrière zijn om opnieuw professionele hulp te zoeken (Bellaart & Pehlivan, 2011; Leijten, 2013). Op de tweede plaats kan de overtuiging die niet-westerse allochtone ouders hebben over moeizaam verlopende communicatie met hulpverleners door taalverschillen of door hun beperkte taalvaardigheid een barrière zijn (Bellaart & Pehlivan, 2011; Leijten, 2013; Scheppers et al., 2006). Ten derde kan de, voor niet-westerse allochtone ouders, confronterende communicatiestijl van de zorgaanbieder leiden tot schaamte en ongemak waardoor een barrière ontstaat om hulp te zoeken. Daarbij kan de ondiplomatieke stijl van het overbrengen van informatie en het gebruik van jargon of medische terminologie een barrière zijn voor de ouders. Op de vierde plaats kan de formele en nuchtere aanpak door de hulpverleners ook een barrière vormen. Niet-westerse allochtone patiënten willen een persoonlijke en warme aanpak met sympathie en respect waar de hulpverlener de familie samen met de sociale context en andere gezondheidsproblemen verkent die kunnen prevaleren, zoals in hun geboorteland. Het gebrek hieraan en de onmiddellijke oriëntatie op de klacht weerhoudt niet-westerse allochtone ouders van het gebruik van professionele hulpverlening (Scheppers, et al., 2006). Daarbij komt het omslachtige proces van het maken van afspraken, met ingewikkelde intakeprocedures en langdurige wachttijden. Zo blijkt uit onderzoek dat etnische minderheden tot twee keer zo lang moeten wachten op een specialistische interventie dan autochtonen (Bellaart & Pehlivan, 2011; Scheppers, et al., 2006).

Verder kan de striktheid van het medische paradigma werken als een barrière op de determinant *attitude*. Sommige ouders zijn ontevreden over het exclusieve gebruik van het biomedisch verklaringsmodel van gezondheid, ziekte en genezingsmethoden, waarin de dimensie van religie en cultuur niet wordt herkend. Niet-westerse allochtone ouders kunnen van mening zijn dat de westerse zorg holistisch dient te worden omdat oorzaken gevonden kunnen worden in de natuur of bovennatuurlijke krachten (Scheppers, et al., 2006). Het negeren van het bestaan van parallelle sets van overtuigingen en praktijken kan fungeren als een barrière in het gebruik van professionele hulpverlening. Ook kan het zijn dat niet-westerse allochtone ouders de voordelen van de zorg niet zien wat een barrière kan zijn. Hieruit volgend kan gebruik van traditionele geneeskundepraktijken en zelfbehandeling thuis de

aanvaarding van professionele gezondheidsdiensten belemmeren en op deze manier een barrière vormen ten aanzien van de professionele hulpverlening (Scheppers, et al., 2006).

Tot slot kan de etnische achtergrond van hulpverleners een barrière vormen ten aanzien van de *attitude* van niet-westerse allochtone ouders. De ouders wantrouwen de professionele hulpverlening omdat zij denken dat zij, als minderheidsgroepering, niet serieus genomen en goed begrepen zullen worden (Bellaart & Pehlivan, 2011; Logan & King, 2001; Scheppers, et al., 2006). De professionele hulpvoorzieningen hebben veelal een westerse uitstraling en omdat er nog maar weinig sprake is van een divers personeelsbestand, de professionals vaak nog onvoldoende interculturele kennis en vaardigheden bezitten en er geen gebruik wordt gemaakt van etnische *matching* van patiënt en hulpverlener denken niet-westerse allochtone ouders dat zij een slechte band zullen krijgen met de professionele hulpverlener en zijn zij bang voor stigmatisering (Bellaart & Pehlivan, 2011; Leijten, 2013; Nock & Kazdin, 2005).

Subjectieve norm

Op de tweede plaats is de *subjectieve norm* een determinant van de intentie van gedrag. De *subjectieve norm* verwijst naar de ontvangen sociale druk om gedrag wel of niet vertonen en de waarschijnlijkheid dat belangrijke individuen of groepen het vertonen van het gedrag goed- of afkeuren (Ajzen, 1991).

Volgens Kağitçibaşı (besproken in Eldering, 2006) kan er onderscheid gemaakt worden tussen twee soorten cultuur: een collectivistische en individualistische cultuur. In collectivistische culturen wordt de loyaliteit aan de familie en gemeenschap sterk benadrukt en is het waarborgen van de sociale cohesie heel belangrijk (Eldering, 2006; Scheppers, et al., 2006). Niet-westerse migranten kennen van oorsprong een meer collectivistische cultuur, waar de Nederlandse samenleving meer gekenmerkt wordt door een individualistische cultuur (Eldering, 2006). Voor niet-westerse allochtonen is de invloed van de omgeving groot en kan fungeren als een barrière tot het zoeken van professionele hulp (Eldering, 2006). Zo hebben familie en vrienden invloed op het zoeken van professionele hulpverlening door het vertellen van negatieve verhalen en ervaringen. Als gevolg hiervan zoeken niet-westerse allochtone ouders geen professionele hulp, of gaan ze tegen de geadviseerde hulp in, wat problemen kan verergeren (Scheppers, et al., 2006). Bovendien heerst er vaak een schaamtecultuur en taboe op het praten met vreemden over problemen in de familie wat ook een barrière tot het zoeken van professionele hulp opwerpt (Bellaart & Pehlivan, 2011).

Familie kan emotionele steun, hulp, gezelschap en stabiliteit leveren. Wanneer er een gebrek is aan de steun van de familie en sociale omgeving met betrekking tot het zoeken van professionele hulp kan dit een barrière vormen (Bellaart & Pehlivan, 2011; Scheppers, et al., 2006).

Tot slot kunnen naast de sociale omgeving ook de normen en overtuigingen vanuit de religie, of het ontkennen van deze normen en overtuigingen een barrière zijn voor niet-westerse allochtone ouders om professionele hulp te zoeken (Scheppers, et al., 2006).

De verwachting van de eigen mogelijkheden

De derde determinant van intentie is de mate van ervaren gedragsmatige controle; *de verwachting van de eigen mogelijkheden*. Het vertonen van gedrag hangt af van motivatie en vermogen. Deze omvatten de controle over het gedrag. De perceptie van gedragscontrole verwijst naar de perceptie van individuen ten aanzien van het gemak of de moeilijkheid van het uitvoeren van gewenst gedrag. Deze controle overtuigingen kunnen deels gebaseerd zijn op eerder ervaringen met het gedrag, maar worden voornamelijk beïnvloed door de ervaringen van kennissen en vrienden, en andere factoren die de verwachte moeilijkheid van het uitvoeren van gedrag vergroten of verkleinen. Hoe meer bronnen en mogelijkheden individuen geloven te bezitten, en hoe minder obstakels of belemmeringen zij anticiperen, hoe groter de ontvangen controle over het gedrag zal zijn. Menselijk gedrag wordt sterk beïnvloed door hun vertrouwen in hun vermogen om het te vertonen; de verwachting van succes is een belangrijke factor (Ajzen, 1991).

Verwachtingen van de eigen mogelijkheden kunnen voor niet-westerse allochtone ouders barrières opwerpen in het zoeken van professionele hulp. Ten eerste kan een lage educatie een barrière zijn voor niet-westerse allochtone ouders om professionele hulp te zoeken (Scheppers, et al., 2006). Zo is het gebrek aan lokale taalvaardigheden een reden voor het vermijden van professionele hulpverlening (Bellaart & Pehlivan, 2011; Bevaart, et al., 2012; Scheppers, et al., 2006). Het brengt een effectieve communicatie in gevaar omdat niet-westerse allochtone ouders de benodigde vaardigheden om de volledige boodschap te communiceren niet bezitten. Bovendien kan de schaamte hiervoor een reden zijn om geen professionele hulp te zoeken (Scheppers, et al., 2006). Daarnaast kan, door een lage educatie en gebrek aan vaardigheden, de intakeprocedure voor niet-westerse allochtone ouders te ingewikkeld zijn (Bellaart & Pehlivan, 2011).

Op de tweede plaats vormt de mate van acculturatie van niet-westerse allochtone ouders een barrière bij *de verwachting van de eigen mogelijkheden*. Acculturatie en

bekendheid met westerse gezondheidspraktijken kunnen er voor zorgen dat niet-westerse allochtone ouders zich geleidelijk meer vinden in de westerse waarden en praktijken in de gezondheidszorg. Door de beperkte acculturatie hebben niet-westerse allochtonen geen kennis van de gezondheidsdiensten, de functies en de beschikbare hulpmogelijkheden naast de huisarts en weten zij niet hoe zij deze kunnen gebruiken (Bevaart, et al., 2012; Scheppers, et al., 2006).

Aansluitend hebben ouders beperkte bronnen om hulp te vinden wat een barrière vormt voor sommige ouders (Bevaart, et al., 2012; Leijten, 2013). De onpersoonlijke communicatie via drukwerk en andere media, en het gebrek aan geschikte vertaalde informatie dragen hier aan bij. Niet-westerse allochtonen worden ontmoedigd om meer informatie en kennis te zoeken over hulpinstellingen en hun beschikbare diensten (Scheppers, et al., 2006).

Probleemperceptie

De determinanten *attitude*, *subjectieve norm* en *de verwachtingen van de eigen mogelijkheden* beïnvloeden de intentie om gedrag te vertonen volgens de theorie van gepland gedrag. Echter, in de context van het hulpzoekgedrag van niet-westerse allochtone ouders ontbreekt een determinant. Besluiten om te participeren in gezondheidsinterventies is een proces van verschillende fasen en niveaus waar ouders doorheen gaan voordat zij professionele hulp zoeken (Bevaart, et al., 2012; Logan & King, 2001). Dit hangt voor een groot deel af van de mate waarin ouders gedrag van hun kind als problematisch ervaren (Bevaart, et al., 2012; Leijten, 2013). Het eerste niveau in het proces is probleemherkenning door de ouders. Probleemherkenning omvat de mening over de oorzaak of ernst van de symptomen (kunnen ze toegeschreven worden aan externe factoren of zijn ze intern gegenereerd?) en de realisatie dat de symptomen abnormaal zijn. Echter, ook op het gebied van *probleemperceptie* ervaren niet-westerse allochtone ouders barrières (Bellaart & Pehlivan, 2011; Bevaart, et al., 2012; van den Broek, et al., 2010; Leijten, 2013; Nix, et al., 2009; Scheppers, et al., 2006; Zwirs, et al., 2006). Uit onderzoek blijkt dat niet-westerse allochtone ouders van jonge kinderen een lagere *probleemperceptie* hebben dan autochtone ouders (Bevaart, et al., 2012). Zo signaleren en herkennen niet-westerse allochtone ouders opvoedingsproblemen niet altijd omdat zij niet geneigd, of in staat, zijn om in psychologische termen naar hun kinderen te kijken. Dit in tegenstelling tot autochtone ouders die meer ‘geprotoprofessionaliseerd’ en beter in staat zijn om in termen van professionals naar kinderen te kijken en beter bekend zijn met gedragsstoornissen (Bellaart & Pehlivan, 2011; Bevaart, et al., 2012; van den Broek, et al.,

2010; Nix, et al., 2009; Zwirs, et al., 2006). Verschillende culturen hebben verschillende overtuigingen over gedrag en wanneer dit problematisch is. Niet-westerse allochtone ouders zijn minder geneigd dan autochtone ouders om gedrag van kinderen dat indicatief voor gedragsstoornissen is als problematisch te zien (Bevaart, et al., 2012; Leijten, 2013; Zwirs, et al., 2006). Hetzelfde gedrag kan verschillend geïnterpreteerd worden per cultuur. Dit verschil in de tolerantie van atypisch gedrag van kinderen, beïnvloedt de mate van urgentie en behoefte bij het zoeken naar zorg (Bevaart, et al., 2012; Leijten, 2013; Scheppers, et al., 2006). Door het verschillende begrip van het functioneren van het lichaam in verschillende culturen worden symptomen en medische behoeften niet erkend waardoor de zorgbehoevende de optimale zorg niet ontvangt. Het is niet eenvoudig om tot een juiste diagnose te komen als er culturele verschillen in de opvattingen over de symptomen zijn (Scheppers, et al., 2006).

Kortom, ouderlijke *probleemperceptie* is een sterke voorspeller in het gebruik van professionele jeugdhulpverlening. Door een lage *probleemperceptie* bij niet-westerse allochtone ouders ontvangen hun kinderen minder professionele zorg dan autochtone kinderen. Dus voordat niet-westerse allochtone ouders een *attitude* kunnen vormen, *subjectieve norm* ervaren of *verwachtingen van hun eigen mogelijkheden* in beschouwing nemen ten aanzien van professionele jeugdhulp dienen zij eerst problemen te herkennen en signaleren.

Interventie ‘Opvoeden doen we samen’

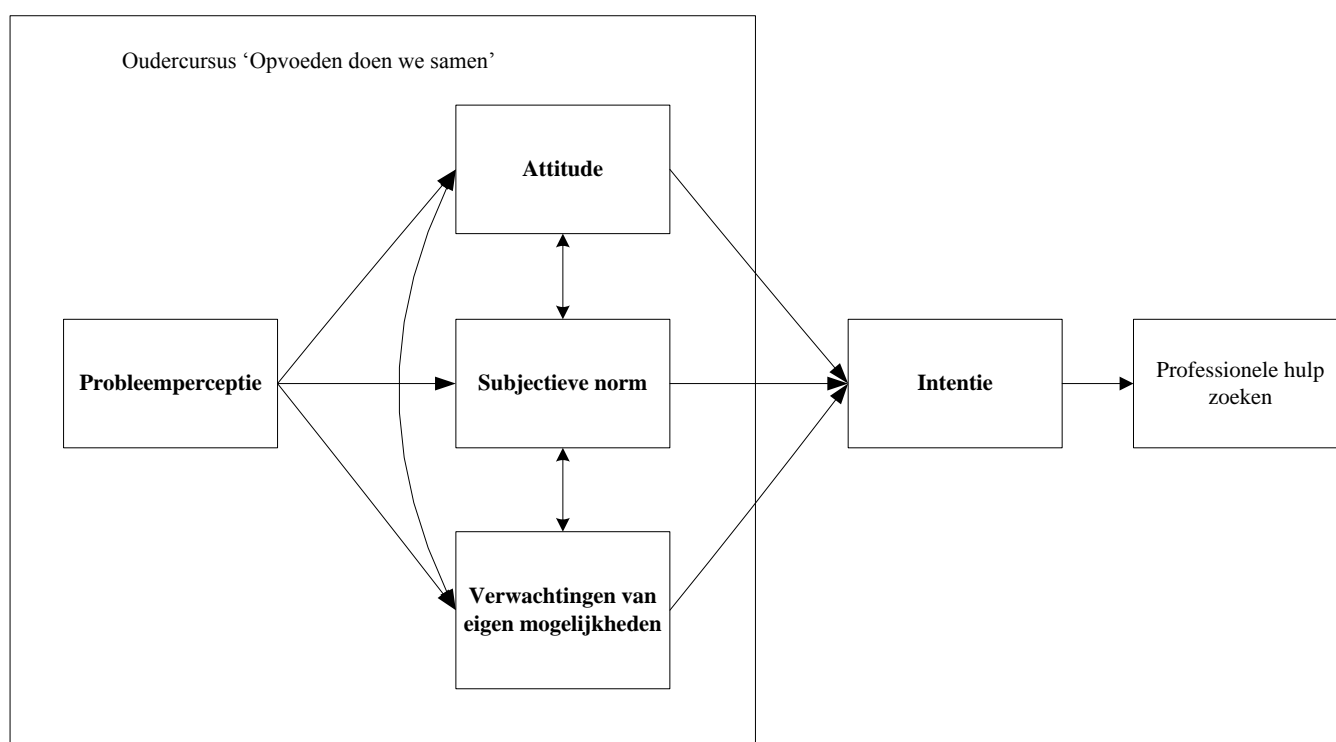
Om op de vier determinanten; *probleemperceptie*, *attitude*, *subjectieve norm* en *de verwachtingen van de eigen mogelijkheden* te interveniëren en de intentie van niet-westerse allochtone ouders tot het zoeken van professionele jeugdhulp te bevorderen, heeft FORUM, Instituut voor Multiculturele Vraagstukken een oudercursus ontwikkeld; ‘Opvoeden doen we samen’ (Bellaart, 2013) (zie figuur 2).

De oudercursus is in de Randstad op twee scholen in samenwerking met migrantenorganisaties uitgevoerd. Deze oudercursus bestaat uit twee bijeenkomsten van twee uur. Tijdens deze bijeenkomsten kunnen ouders op een laagdrempelige manier kennis en ervaringen uitwisselen met andere ouders door gezamenlijk opdrachten te doen en in groepen samen te werken.

Wat betreft de determinant *probleemperceptie*, wordt tijdens de bijeenkomsten stilgestaan bij de ontwikkeling van kinderen; de puberteit, en wanneer gedrag problematisch is. Het onderdeel *attitude* komt in combinatie met *de verwachtingen van de eigen mogelijkheden* aan bod. Ouders wisselen ervaringen en kennis uit over

hulpverleningsinstellingen; welke hulpverleningsinstellingen kennen ze, wat voor hulp verlenen deze en wat zijn de procedures. De ouders krijgen informatie over de hulpverlening, inzicht in het belang van aanwezigheid bij ouderbijeenkomsten en horen motiverende statements over professionele jeugdhulpverlening. Dit zijn effectieve methoden om ouders te motiveren tot deelname aan hulpverleningsvoorzieningen en barrières te doorbreken (Bellaart, 2013; Connell, Dishion, Yasui, & Kavanagh, 2007; Kjøbli & Bjørnebekk, 2013; Leijten, 2013; Malmberg & Field, 2013; Nock & Kazdin, 2005). Een deskundige met migratieachtergrond komt voorlichting geven en de medewerkers waar ouders terecht kunnen voor hulp rond de school stellen zich voor. Dit allen draagt bij aan de theoretische effectiviteit van de oudercursus (Bellaart & Pehlivan, 2011; van den Broek, et al., 2010; Nix, et al., 2009).

Figuur 2. Aangepast model van de theorie van gepland gedrag; de interventie ‘Opvoeden doen we samen’ geplaatst om de determinanten van intentie heen.

De aanwezigheid van een deskundige met een migratieachtergrond tracht eveneens te interveniëren op de *subjectieve norm*. Daarnaast doen de ouders een opvoedingsdoelen opdracht waar naar voren komt dat er verschillende soorten opvoeding zijn, er niet één de beste is en normen kunnen verschillen. De inhoud van oudercursussen is *gematcht* aan de specifieke moeilijkheden van de doelgroep en zij worden aangemoedigd *tot het gebruiken van professionele jeugdhulpverleningsvoorzieningen* waardoor de ouders worden gemotiveerd en

dit barrières vermindert (Bellaart, 2013; Connell, et al., 2007; Nock & Kazdin, 2005; Reyno & McGrath, 2006).

Het organiseren van korte interventiebijeenkomsten met de school en gemeenschap op een niet-stigmatiserende locatie zoals school is in theorie een effectieve methode om ouders te motiveren tot deelname aan hulpverleningsvoorzieningen en barrières te doorbreken (Bellaart, 2013; Connell, et al., 2007; Kjølbi & Bjørnebekk, 2013; Leijten, 2013; Malmberg & Field, 2013; Nock & Kazdin, 2005).

Onderzocht zal worden of de oudercursus ‘Opvoeden doen we samen’ daadwerkelijk heeft bijgedragen in het verminderen van barrières op deze niveaus, of welke andere factoren bijdragen aan het verminderen van deze barrières en het verhogen van de intentie om professionele jeugdhulp te zoeken.

Onderzoeksvraag en hypothesen

*Wat is voor niet-westerse allochtone ouders nodig om de barrières bij (1) **probleemperceptie**, (2) **attitude**, (3) **subjectieve norm** en (4) **de verwachtingen van eigen mogelijkheden** ten aanzien van professionele jeugdhulpverlening te verminderen zodat zij de intentie hebben om professionele jeugdhulp te zoeken?*

Aansluitend op de theorie van gepland gedrag (Ajzen, 1991) is de verwachting, dat niet-westerse allochtone ouders de *verwachtingen van de eigen mogelijkheden* (4) dienen uit te breiden. Dit, omdat verwacht wordt dat zij meer informatie nodig hebben over het signaleren van problemen bij kinderen (*probleemperceptie*) en de functies, werkwijzen en procedures van de professionele hulpverlening om hun inzicht uit te breiden en kennis te vergroten. Verwacht wordt dat op deze manier de *probleemperceptie* verhoogt wordt, (2) de *attitude* om professionele hulp te zoeken positiever wordt en (3) niet-westerse allochtone ouders minder afhankelijk worden van *de subjectieve norm* in het zoeken van professionele jeugdhulp (Bellaart & Pehlivan, 2011; Bevaart et al., 2012; van den Broek et al., 2010; Leijten, 2013; Nix, et al., 2009; Scheppers et al., 2006; Zwirs et al., 2006).

De verwachting is dat voor het uitbreiden van (4) *de verwachtingen van de eigen mogelijkheden* niet-westerse allochtone ouders, evenals in het theoretisch model van Ajzen (1991), sterk worden beïnvloed door (3) *de subjectieve norm*, en zij informatie voornamelijk van familie, vrienden en de religieus leider zullen aannemen. Daarbij wordt verwacht dat niet-westerse allochtone ouders deze informatie bij voorkeur in de vorm van positieve ervaringen en verhalen horen (Bellaart & Pehlivan, 2011; Eldering, 2006; Scheppers et al., 2006).

Het soort informatie dat ouders naar verwachting nodig hebben om (2) de *attitude* positiever te laten worden, minder afhankelijk van (3) *de subjectieve norm* te worden en (4) *de verwachtingen van de eigen mogelijkheden* toe te laten toenemen, is dat er hulpverleners met een gelijke achtergrond bij de instellingen werken, er in de eigen taal kan worden gesproken en hulpverleners geheimhoudingsplicht hebben (Bellaart & Pehlivan, 2011; Bevaart et al., 2012; Leijten, 2013; Nock & Kazdin, 2005; Scheppers et al., 2006). Verder worden geen verschillen verwacht tussen mannen en vrouwen, afkomst, generatie en type onderwijs.

Methode

Procedure

De participanten van dit onderzoek zijn ouders en professionals van leerlingen uit de Randstad die hebben deelgenomen aan de oudercursus ‘Opvoeden doen we samen’. Na afloop van de oudercursus ‘Opvoeden doen we samen’ op het primair en voortgezet onderwijs, zijn alle deelnemers benaderd om mee te werken aan dit onderzoek. De ouders van het primair onderwijs zijn tijdens een rapportavond op school, drie maanden na de oudercursus, persoonlijk benaderd met de vraag of zij mee wilden werken aan dit onderzoek. Wanneer ouders hier direct positief op reageerden werd geprobeerd meteen een afspraak op korte termijn te plannen. Wanneer ouders over de deelname wilden nadenken werd hun telefoonnummer opgeschreven en diezelfde week telefonisch contact met hen opgenomen. Zo mogelijk werd dan een afspraak gemaakt. Van de zestien deelnemers van de oudercursus in het primair onderwijs was vijftig procent bereid mee te werken aan het onderzoek.

Op het voortgezet onderwijs zijn de deelnemers anders op de hoogte gesteld van het onderzoek. Na afloop van de tweede bijeenkomst van de oudercursus ‘Opvoeden doen we samen’ op het voortgezet onderwijs heb ik aangegeven dat ik voor mijn studie een onderzoek doe en hierover mogelijk contact opneem met de deelnemers. Na overleg met de schoolmaatschappelijk werker over hoe deze ouders het beste benaderd kunnen worden, is twee maanden later door de schoolmaatschappelijk werker en mij telefonisch contact opgenomen met de deelnemers van de oudercursus ‘Opvoeden doen we samen’. De deelnemers is uitgelegd dat het onderzoek naar aanleiding van de oudercursus is en gevraagd of zij hieraan mee willen werken. Zestig procent van de deelnemers van de oudercursus ‘Opvoeden doen we samen’ uit het voortgezet onderwijs reageerden hier positief op en met hen is telefonisch direct een afspraak voor het interview gemaakt. Deze *outrachende* strategieën van werving zijn essentieel om etnische minderheden gezinnen te bereiken (Leijten, 2013).

De acht betrokken professionals van het primair en voortgezet onderwijs zijn tijdens de voorbesprekingen van de oudercursus op de hoogte gebracht van het onderzoek. Vervolgens zijn al deze professionals na afloop van de oudercursus via de e-mail benaderd om mee te werken aan het onderzoek. Alle acht professionals (honderd procent) waren bereid mee te werken aan het onderzoek en via e-mail zijn afspraken voor de interviews gemaakt. De interviews zijn opgenomen en gedurende de interviews zijn aantekeningen gemaakt. Deze opnames en aantekeningen zijn na afloop uitgeschreven en geanalyseerd.

Participanten

Zoals in tabel 1 onder *familie* is te zien, zijn zestien deelnemers van de oudercursus ‘Opvoeden doen we samen’ geïnterviewd. Dit betreffen de ouders van leerlingen van twee scholen uit een middelgrote stad in de Randstad. Er zijn elf moeders, vier vaders en één zus geïnterviewd. Van de geïnterviewde ouders in het primair onderwijs zijn drie ouders twee keer naar de oudercursus ‘Opvoeden doen we samen’ geweest, vier ouders één keer en een broer en zus van een leerling twee keer. Van de geïnterviewde ouders in het voortgezet onderwijs zijn vier ouders twee keer naar de oudercursus ‘Opvoeden doen we samen’ geweest en vier ouders één keer.

Tabel 1.

Totaal aantal geïnterviewden per geslacht, rol /functie en herkomstgroep in het primair- en voortgezet onderwijs

Land van herkomst Rol/ Functie	Irak	Marokko	Nederlandse Antillen	Turkije	Nederland	Totaal aantal
Primair onderwijs	1	1		5	5	12
<i>Familie</i>	1	1		5	1	8
Man				2		2
Vrouw	1	1		3	1	6
<i>Professional</i>					4	4
Man					1	1
Vrouw					3	3
Voortgezet onderwijs			2	7	3	12
<i>Familie</i>			2	6		8
Man				2		2
Vrouw			2	4		6
<i>Professional</i>				1	3	4
Man					1	1
Vrouw				1	2	3
Totaal aantal	1	1	2	12	8	24

Naast de ouders die hebben deelgenomen aan de cursus ‘Opvoeden doen we samen’, zijn ook acht betrokken *professionals* van de scholen geïnterviewd; leerkrachten, mentor, zorgcoördinator, intern begeleider en schoolmaatschappelijk werker. Dit betreffen acht

participanten, die bij alle twee de oudercursussen aanwezig zijn geweest. Totaal zijn er vierentwintig interviews afgenomen (N=24).

Van de vierentwintig participanten van het onderzoek zijn vier mannen afkomstig uit Turkije en twee mannen afkomstig uit Nederland. Van de vrouwelijke participanten zijn acht vrouwen afkomstig uit Turkije, zes vrouwen afkomstig uit Nederland, twee vrouwen afkomstig van de Nederlandse Antillen, één vrouw afkomstig uit Marokko en één vrouw afkomstig uit Irak. Zie tabel 1 voor een overzicht.

Tabel 2.

Totaal aantal geïnterviewde per geslacht en leeftijdscategorie in het primair- en voortgezet onderwijs.

Leeftijdscat.	21 – 30 jaar	31 – 40 jaar	41 – 50 jaar	51 – 60 jaar	Totaal aantal
Man		1	2	3	6
Vader		1	2	1	4
Professional				2	2
Vrouw	2	4	6	6	18
Moeder/zus	2	4	3	3	12
Professional			3	3	6
Totaal aantal	2	5	8	9	24

In tabel 2 is een overzicht van de leeftijdscategorieën van de geïnterviewden per rol/functie te zien. De jongste participant was 22 jaar en de oudste 60 jaar. De ruime meerderheid van de participanten was getrouwd. Van de zestien interviews onder de deelnemers van de oudercursus ‘Opvoeden doen we samen’ zijn vijf interviews bij de participanten thuis afgenomen en de overige elf interviews met ouderparticipanten en de acht interviews met de betrokken professionals vonden op school plaats. Het interview duurde gemiddeld een uur, afhankelijk van de taalvaardigheid van de participant. Bij twee interviews fungeerde een kind van veertien jaar als tolk voor de ouder.

Instrumenten

In dit onderzoek zijn de determinanten: *probleemperceptie, attitude, subjectieve norm en de verwachting van de eigen mogelijkheden* ten aanzien van het zoeken van professionele jeugdhulp onderzocht doormiddel van interviews aan de hand van een gestandaardiseerde topiclijst met een vignet en zeventien (voor voortgezet onderwijs achttien) vijf-punts schaalvragen (zie bijlage).

Er is gekozen voor kwalitatief onderzoek in de vorm van mondelinge interviews omdat het een moeilijk bereikbare groep en gevoelig onderwerp betreft. Door het gebruik van

een gestandaardiseerde topiclijst is vastgehouden aan vooraf gekozen relevante onderwerpen gebaseerd op de onderzoeksvragen, maar waar tevens ruimte is voor de input van participanten zelf (Boeije, 't Hart, & Hox, 2009).

Vignetten verzamelen gesitueerde data over groepswaarden, groepsovertuigingen en groepsnormen van gedrag. Het zijn korte hypothetische scenario's over een persoon en situatie waaraan de participanten zich kunnen relateren. Vignetten dienen als een stimulus om de discussie over het betreffende scenario uit te breiden. Door vragen te stellen aan de hand van een vignet worden participanten uitgenodigd om zich in te beelden en vanuit eigen ervaringen te bedenken hoe de fictieve persoon uit het vignet zich zal gedragen of wat zij in deze situatie zouden doen (Gourlay, et al., 2014; Jenkins, Bloor, Fischer, Berney, & Neale, 2010). Vignetten worden doorgaans gebruikt in onderzoek naar gevoelige sociale en gezondheidsproblemen en bij kwetsbare populaties zoals in dit onderzoek. Het gebruik van vignetten draagt bij in onderzoek naar gevoelige onderwerpen doordat de focus in de vragen op de derde persoon ligt. De vragen zijn minder confronterend en participanten verkeren niet in een ongemakkelijke situatie waar ze hun persoonlijke situatie moeten bespreken (Gourlay, et al., 2014).

In dit onderzoek is gebruik gemaakt van een vignet met een doorlopend verhaal, een verhaal dat zich ontwikkelt door verschillende fasen waar de participanten vragen over worden gesteld (Jenkins, et al., 2010). Voorbeeld van een vignet met vragen uit dit onderzoek:

Mustafa Benali heeft de laatste maanden steeds slechtere prestaties en gedraagt zich niet goed op school. Hij is brutaal naar de leerkrachten en heeft veel ruzie met andere leerlingen op school. Toen de leerkracht het de ouders van Mustafa vertelde was zijn moeder verbaasd. Zij zei dat ze er niets van wist. Thuis was er niets aan hem te merken.

- *Hoe hadden de ouders van Mustafa dit eerder kunnen weten?*
- *Hoe hadden de ouders van Mustafa beter in de gaten kunnen houden of Mustafa problemen (op school) heeft?*

De reacties van participanten op de vignetten hebben een voorspellende kracht in zich met betrekking tot hoe de participant zich zou gedragen wanneer zij zelf geconfronteerd zouden worden met een soortgelijke situatie. Doordat de participanten zichzelf plaatsen op de positie van het centrale personage van de vignet, en voorspellen wat de ander zou doen op basis van hun kennis, geven vignetten informatie (Jenkins, et al., 2010). Op deze manier is de visie van de participanten op verschillende aspecten gemeten. Daarnaast zijn zeventien stellingen met antwoordmogelijkheden op twee vijf-punts schalen aan de deelnemers voorgelegd. Om de

beantwoording te vergemakkelijken is gewerkt met een strook papier waarop vijf vakken zijn onderscheiden en de antwoordmogelijkheden visueel duidelijk waren. De deelnemers konden op de strook aanwijzen in welke mate zij de stelling belangrijk vonden (heel onbelangrijk - heel belangrijk) en hoe zeker zij bepaald gedrag zouden vertonen (absoluut niet – zeker weten). Ter illustratie een schaalvraag uit het onderzoek:

Hoe belangrijk vindt u het om met school samen te werken in de opvoeding van kinderen?

<i>Heel onbelangrijk</i>	<i>Onbelangrijk</i>	<i>Beetje belangrijk</i>	<i>Belangrijk</i>	<i>Heel belangrijk</i>
--------------------------	---------------------	--------------------------	-------------------	------------------------

Probleemperceptie is onderzocht door aan de hand van een casus te vragen hoe (andere) ouders problemen bij kinderen kunnen signaleren, hun kinderen in de gaten kunnen houden, ouders meer inzicht kunnen krijgen in problemen van hun kind en er voor gezorgd kan worden dat ouders en school beter samenwerken.

Attitude, de houding van ouders ten aanzien van professionele opvoedingsondersteuning, wordt aan de hand van een casus met de verschillende barrières die ouders blijken te ervaren uit vorig onderzoek (Bellaart & Pehlivan, 2011; Leijten, 2013; Scheppers, et al., 2006) ten opzichte van professionele jeugdhulpverlening onderzocht. Zo wordt gevraagd hoe de schaamte, angst en het gebrek aan vertrouwen in de jeugdhulpverlening kan worden verminderd of weggenomen.

De subjectieve norm is onderzocht door aan de hand van de vignet te vragen hoe de invloed van de sociale omgeving, wat niet-westerse allochtone ouders vaak als een barrière ervaren om professionele hulp te zoeken (Bellaart & Pehlivan, 2011; Leijten, 2013; Scheppers, et al., 2006) weggenomen of verminderd kan worden. Gevraagd is hoe zeker de ouders hulp zullen zoeken wanneer verschillende figuren in hun omgeving aangeven dat hun kind dat nodig heeft.

Verwachtingen van eigen mogelijkheden onderzoekt of de ouders kennis en vaardigheden bezitten om professionele hulp te zoeken. Dit wordt onderzocht door te vragen of ouders bekend zijn met professionele jeugdhulpverlening en waar dit eventueel te vinden is. Daarnaast wordt gevraagd wat ouders weten van de werkwijzen van professionele instellingen en hoe de kennis over deze instellingen en werkwijzen het beste vergroot kan worden.

In de interviews met de betrokken professionals is naar dezelfde determinanten gevraagd aan de hand van dezelfde vignetten en schaalvragen. Alleen zijn de vragen in deze interviews vanuit het perspectief van de professionals over de ouders gesteld. Zo wordt

bijvoorbeeld bij het concept *probleemperceptie* gevraagd hoe de professionals denken dat niet-westerse allochtone ouders meer inzicht kunnen krijgen in psychosociale problemen, deze problemen kunnen signaleren, hun kind kunnen volgen en beter kunnen samenwerken met school. Daarbij is aan de professionals gevraagd welke rol zij vanuit hun professionele functie denken te kunnen spelen in de ontwikkeling van *probleemperceptie*, *attitude*, *subjectieve norm* en *verwachting van de eigen mogelijkheden* van niet-westerse allochtone ouders ten aanzien van het zoeken van professionele jeugdhulp.

Analyse

De interviews zijn opgenomen met een recorder, opnieuw beluisterd en de geschreven data aangevuld om de betrouwbaarheid te vergroten (Boeije, 2005). Vervolgens zijn de interviews axiaal met de hand gecodeerd en geanalyseerd op de determinanten *probleemperceptie*, *attitude*, *subjectieve norm* en *verwachting van de eigen mogelijkheden* conform de methoden van Boeije (2005). De data van de zeventien schaalvragen is in SPSS verwerkt waarover de statistische Mann-Whitney U toets is uitgevoerd. Er is gekozen om Mann-Whitney U toetsen uit te voeren omdat de onderzoeksgroep van beperkte omvang is. Deze toets vergelijkt afhankelijke variabelen tussen twee onafhankelijke groepen. Er worden rangordes van de verschillende scores op de afhankelijke variabele gemaakt en met elkaar vergeleken (Field, 2009). Zo is in dit onderzoek voornamelijk onderscheid gemaakt tussen ouders en professionals maar ook tussen verschillende generaties, geslacht, type onderwijs en afkomst van de participanten. Alleen de statistisch relevante en significante uitkomsten zijn in dit onderzoek opgenomen.

Resultaten

‘Opvoeden doen we samen’

Zowel de ouderparticipanten uit het primair onderwijs als de ouderparticipanten uit het voortgezet onderwijs waren vrijwel allemaal positief over de oudercursus ‘Opvoeden doen we samen’. De positieve punten van de oudercursus die duidelijk naar voren kwamen waren de laagdrempelige, vertrouwde vorm van het uitwisselen van ervaringen met andere ouders, de bewustmaking van de verandering in de puberteit en de uitwisseling met de leerkrachten. Zo gaf een moeder uit het voortgezet onderwijs aan: “*Het praten met andere ouders was fijn, alle ouders hebben dezelfde problemen*”. Daarbij geeft een ruime meerderheid van de ouders aan iets geleerd te hebben op deze bijeenkomsten, variërend van beter omgaan met, en meer inzicht in pubergedrag tot beter begrip van het digitale volgsysteem van de school.

De betrokken professionals waren overwegend positief over de bijeenkomsten. Met name de professionals uit het voortgezet onderwijs: *“Heel verhelderend, de problemen van ouders kwamen duidelijk naar voren. Ik heb heel veel geleerd van de avond, ook oplossingen. Ik heb meer begrip voor de ouders van leerlingen, de problemen gezien die ze hebben en hoe ze ontstaan. En meer inzicht gekregen in de barrières die ouders ervaren, al bij simpele dingen. Er ontstond een hele open sfeer die avonden”, “Dat de problemen snel open werden gegooid en duidelijk werd dat de ouders niet alleen stonden, dat vond ik heel mooi aan de avonden”, “Een echte eyeopener. Ik heb gezien wat de ouders voor problemen hebben, en geleerd hoe school en ouders met problemen om kunnen gaan. Het heeft bevorderd hoe de school er naar kijkt”*. Vrijwel alle geïnterviewde professionals geven aan meer inzicht te hebben gekregen in de problematiek waar niet-westerse allochtone ouders tegen aan lopen en barrières die zij ervaren om naar de jeugdhulpverlening toe te stappen.

1) Probleemperceptie

I. Het volgen van kinderen en signaleren van problemen

Kind in de gaten houden op school

Alle ouderparticipanten (N=16) geven aan dat ouders kinderen op school in de gaten kunnen houden door contact te houden met school, bijvoorbeeld met de leerkracht of mentor, en enkelen noemen het gaan naar ouderavonden en rapportgesprekken. Alle geïnterviewde professionals (N=8) zijn van mening dat persoonlijk contact tussen de ouder en leerkracht of mentor hierbij helpt. Dit kan volgens hen door af en toe langs te komen op school of in de klas, te helpen met evenementen en uitstapjes van school, persoonlijk contact te hebben met de leerkracht of mentor of een speciale oudercursus zoals ‘Opvoeden doen we samen’. Daarnaast zegt de meerderheid van de ouderparticipanten dat ouders kinderen het beste kunnen volgen door interesse te tonen in het kind, tijd met elkaar door te brengen en met het kind zélf te praten: *“Meer interesse tonen, na schooltijd vragen hoe het is gegaan”, “Vragen of hij nog huiswerk heeft”*. Een derde van de ouderparticipanten uit het voortgezet onderwijs geeft aan dat ouders hun kind kunnen volgen door in het digitale volgsysteem van school te kijken: *“In Magister² kijken naar het verzuim, cijfers en gedrag hangen vaak samen. En veel aan kind zelf vragen”*.

Vrijwel alle ouderparticipanten zeggen te kijken of hun kind problemen heeft of afwijkend gedrag vertoont op school. Echter geven twee ouderparticipanten aan dat wanneer zij niks van school horen, zij er van uit gaan dat het goed gaat met hun kind en zelf niet

² Magister is een digitaal leerlingvolgsysteem waarmee alle gegevens van leerlingen op school, zoals roosters, cijfers en absenties, bijgehouden kunnen worden door leerlingen, leerkrachten en ouders (SchoolMaster, 2014).

controleren: *“Als er geen aanleiding is, is controle niet nodig”*. Alle geïnterviewde professionals uit het primair onderwijs denken dat ouders tot op zekere hoogte kijken of hun kind problemen heeft of afwijkend gedrag vertoont op school: *“Ik denk dat negentig, vijftachtig procent van de ouders dat doet. Ouders zijn begaan en doen wat ze kunnen”*. Maar driekwart denkt dat dit wel een aanleiding nodig heeft: *“Vooral als een kind thuis komt met iets”, “Na gesprekken met ouders”*. De geïnterviewde professionals uit het voortgezet onderwijs schatten de controle van ouders op school lager in: *“Cijfermatig, zestig, vijfenzestig procent van de ouders. Er is een groep ouders die het heel goed doen, en ouders die het niet doen. Een gedeelte weet niet hoe het moet”*. Om er voor te zorgen dat ouders hun kinderen beter gaan volgen stellen de ouderparticipanten dat ouders bewust gemaakt dienen te worden van de mogelijke consequenties door het gebrek van volgen van kinderen.

Bovendien geeft een derde van alle ouderparticipanten aan dat wanneer een kind op school problemen heeft ook de leerkrachten actie moeten ondernemen en de ouders op de hoogte dienen te stellen. Deze verantwoordelijkheid ligt volgens hen niet alleen bij de ouders: *“Bij de eerste keer wil ik het gelijk horen als er wat is”, “Ik denk dat de leerkracht eerder aan de bel had moeten trekken (...) logisch dat de ouders dan denken hier weet ik niks van”*. Opmerkelijk is dat alle geïnterviewde professionals uit het voortgezet onderwijs (N=4) het hier mee eens zijn: *“De mentor moet op tijd aan de bel trekken”, “School moet het eerder kenbaar maken”*. Terwijl alle geïnterviewde professionals uit het primair onderwijs (N=4) stellen dat de ouders zelf hier een actieve rol in hebben: *“Ouders kunnen het van eigen kind horen”, “Ouders tussendoor contact met de juf hebben, meer inloop in de school en in de klas komen”*.

Uit de statistische Mann-Whitney U toets van de schaalvragen over het belang van verschillende bronnen voor niet-westerse allochtone ouders om informatie over kinderen te verkrijgen, komt naar voren dat de ouderparticipanten andere bronnen belangrijk vinden dan de geïnterviewde professionals denken. Zo denken de geïnterviewde professionals dat niet-westerse allochtone ouders de informatie van hun eigen kind het belangrijkste vinden om hun kind te volgen (mean rank = 16,06) terwijl dit voor de ouderparticipanten de laagste prioriteit krijgt (mean rank = 10,72). Dit verschil is significant ($U = 35,500$, $p = 0,044$). Mensen in de naaste omgeving en school (mean rank = 13,38; mean rank = 12,50) zijn de belangrijkste bronnen van informatie voor de ouderparticipanten om hun kind te volgen (zie tabel 4).

Samenwerken ouders en school

De samenwerking met school in de opvoeding van kinderen heeft een hoge gemiddelde score van $m = 3,50$ wat tussen ‘belangrijk’ en ‘heel belangrijk’ betekent (zie tabel 4). De

geïnterviewde professionals schatten het belang dat ouders hechten aan school veel lager in (mean rank = 7,63) dan dat het belang werkelijk is voor ouderparticipanten (mean rank = 14,94). Dit verschil is significant ($U = 25,000$, $p = 0,005$) (zie tabel 4).

Tabel 4. Per determinant de resultaten van de Mann-Whitney U toets op de schaalvragen, onderscheiden tussen ouders en professionals

		Ouders (N= 16)	Professionals (N= 8)	Totaal (N= 24)		
		Mean Rank	Mean Rank	Mean	Std. Deviation	Asymp. Sig. 2-tailed
Probleemperceptie						
Belang mensen naaste omgeving		13,38	10,75	3,33	,761	,348
Belang school		12,50	12,50	3,88	,338	1,000
Belang eigen kind		10,72	16,06	3,54	,588	,044*
Belang religieus leider		10,94	15,63	2,63	1,245	,112
Belang samenwerken school opvoeding		14,94	7,63	3,50	,780	,005***
VO ^a		Ouders (N= 8)	Professionals (N= 4)	Totaal (N= 12)		
		Mean Rank	Mean Rank	Mean	Std. Deviation	Asymp. Sig. 2-tailed
	Belang in Magister kijken ^a	7,63	4,25	3,33	,778	,095
		Ouders (N= 16)	Professionals (N= 8)	Totaal (N= 24)		
		Mean Rank	Mean Rank	Mean	Std. Deviation	Asymp. Sig. 2-tailed
Subjectieve norm						
Hulp zoeken door school		14,75	8,00	2,92	1,139	,020*
Hulp zoeken door familie		11,81	13,88	2,50	1,180	,487
Hulp zoeken door vrienden		11,34	14,81	2,29	,908	,219
Hulp zoeken door kind		13,44	10,63	3,04	,999	,329
Hulp zoeken door religieus leider		11,75	14,00	2,67	1,204	,445
Verwachting van de eigen mogelijkheden						
Info Nederlandse folder		14,78	7,94	2,54	,833	,014*
Info folder eigen taal		12,70	10,69	3,13	,815	,462
Mondelinge info familie/vrienden		11,50	14,50	3,04	,624	,256
Mondelinge info school		14,00	9,50	3,38	,495	,080
Mondelinge info religieus leider		11,13	15,25	2,75	1,073	,139
Mondelinge info huisarts		12,09	13,31	3,33	,565	,646
Info door cursus		13,41	8,79	3,22	,671	,096

*Significant verschil $p < ,05$, ** $p < ,01$, *** $p < ,001$

^aAlleen in het voortgezet onderwijs wordt gebruik gemaakt van het digitale volgsysteem Magister zodoende is deze vraag alleen aan de participanten vanuit het voortgezet onderwijs gesteld.

Om er voor te zorgen dat school en ouders beter gaan samenwerken in de opvoeding van kinderen is het volgens alle ouderparticipanten (N=16) noodzakelijk dat ouders en leerkracht of mentor meer contact hebben en regelmatig afspreken met elkaar. De

meerderheid van de ouderparticipanten pleit hier voor persoonlijk, niet telefonisch, contact, en om deze afspraken met een bepaalde regelmaat te herhalen tot dat problemen minder worden.

Alle geïnterviewde professionals (N = 8) denken dat meer contact met ouders noodzakelijk is om er voor te zorgen dat ouders en school beter gaan samenwerken in de opvoeding: *“Contact is essentieel”, “School moet een korte lijn met ouders houden”*.

Ouders naar informatieavonden

Om ouders meer naar school te krijgen en makkelijker toenadering te zoeken tot leerkracht of mentor is het volgens een ruime meerderheid van de ouderparticipanten nodig dat ouders zich welkom voelen op school. De communicatie en betrokkenheid vanuit de school naar de ouders kan volgens deze ouderparticipanten verbeterd worden door regelmatig initiatieven te organiseren voor ouders, zoals speciale ouderbijeenkomsten waar ouders bij elkaar zitten, met elkaar in gesprek gaan, ouders iets leren en tips krijgen: *“De school moet uitnodigend zijn naar ouders, zodat de ouders zich welkom voelen op school. Dan komen ouders vaker op school.”*, *“Het helpt om de ouders uit te nodigen wanneer de leerlingen bijvoorbeeld aan een project hebben gewerkt en dit op een avond wordt gepresenteerd. Het is leuk voor de ouders dat zij een beeld krijgen waar die kinderen eigenlijk mee bezig zijn”*. Daarnaast denkt de meerderheid van de ouderparticipanten uit het primair onderwijs dat het verplicht stellen van ouderavonden en rapportgesprekken er voor zal zorgen dat meer ouders op dergelijke bijeenkomsten komen. Daarentegen geeft een klein deel van de ouderparticipanten aan dat het verplicht stellen juist niet zal helpen, en het komen naar dergelijke avonden een mentaliteitskwestie is: *“Het gaat om je kind, als je geïnteresseerd ben ga je gewoon”, “Als het verplicht gemaakt wordt denk ik niet dat ouders zich aan die regels houden, want als je dan niet geïnteresseerd ben ga je niet”*. Wel stellen deze ouderparticipanten dat het zou bijdragen wanneer ouders wordt uitgelegd waar dergelijke bijeenkomsten en gesprekken voor dienen en als ouders persoonlijk worden uitgenodigd. Verschillende vormen werden hiervoor genoemd; eerst vragen aan ouders of ze naar de avond komen en daarna pas een brief sturen, na een brief bellen ter herinnering of bellen en gelijk een afspraak maken.

Alle geïnterviewde professionals (N=8) zijn het eens met de ouderparticipanten dat de school hierin de leiding dient te nemen door evenementen te organiseren en ouders uit te nodigen: *“Ouders ook uitnodigen voor voorstellingen van de kinderen. Het begint met ouders in school halen op een hele laagdrempelige manier”* waardoor ouders eerder op ouderbijeenkomsten zullen komen. Een oudercursus als ‘Opvoeden doen we samen’ is volgens vrijwel alle geïnterviewde professionals (N=8) een mooi voorbeeld hiervan.

Echter zijn de professionals uit het voortgezet onderwijs van mening dat een dergelijke avond met meer regelmaat en schoolbreed georganiseerd dient te worden: *“Opvoeden doen we samen’ meer hebben in een jaar als continuïteit, in september en november; punten in het jaar met vaste bijeenkomsten waar je dingen kunt bespreken. Schoolbreed thema-avonden organiseren”*. Daarnaast denkt de meerderheid van de professionals in het primair onderwijs, net als de meerderheid van alle ouderparticipanten, dat persoonlijk uitnodigen van ouders voor bijeenkomsten zeker goed zou helpen. Wanneer ouders niet opkomen dagen is de helft van alle geïnterviewde professionals van mening dat de ouders direct gebeld dienen te worden om een nieuwe afspraak te maken.

Digitale volgsysteem

Voor een uitwisseling tussen school en ouders wordt in het voortgezet onderwijs een digitaal volgsysteem gebruikt. Hierin kunnen ouders de roosters, de cijfers, de absenties, het huiswerk van de kinderen en de opmerkingen van leerkrachten zien. Uit de statistische analyse blijkt dat het verkrijgen van informatie over kinderen en kinderen te volgen via het digitale volgsysteem een gemiddeld hoge waardering van $m = 3,33$ tussen ‘belangrijk’ en ‘heel belangrijk’ krijgt van ouderparticipanten en professionals zoals te zien is in tabel 4. De ouderparticipanten waarderen het digitale volgsysteem meer (mean rank = 7,63) dan dat de geïnterviewde professionals dachten (mean rank = 4,25), maar dit verschil is niet significant.

Ondanks dat ouderparticipanten uit het voortgezet onderwijs de informatie die zij kunnen verkrijgen uit het digitale volgsysteem als belangrijk achten, gaf maar een derde van de ouderparticipanten aan dit systeem te zien als een methode om kinderen goed te volgen. Om er voor te zorgen het gebruik van het digitale volgsysteem onder ouders toeneemt is volgens alle ouderparticipanten uit het voortgezet onderwijs ($N = 8$) meer uitleg vanuit de school over het systeem nodig. Enkele ouderparticipanten denken dat wanneer dit in de eigen taal van ouders gebeurt dit nog beter zal helpen. Daarnaast zal oefenen met het programma zoals tijdens de oudercursus ‘Opvoeden doen we samen’ volgens enkele ouderparticipanten bijdragen in een toename van het gebruik.

Overeenkomstig zijn alle geïnterviewde professionals ($N = 8$) het eens dat jaarlijks een bijeenkomst voor ouders georganiseerd dient te worden waarin het volgen van kinderen en een uitleg van het digitale volgsysteem centraal staat: *“Jaarlijks organiseren van een cursusavond”, “De ouders hebben geen tool in handen om hun kind te volgen. Betere uitleg en begeleiding van school om hen toe te rusten hoe ze hun kind beter kunnen volgen”*. De helft van deze geïnterviewde professionals denkt dat uitleg in de eigen taal van ouders zou kunnen bijdragen.

“Uitleg in de eigen taal zou een prettige ondersteuning kunnen zijn”, “Het zou heel erg helpen als ouders in hun eigen taal Magister ook zouden kunnen openen. Dat Magister meertalig zou zijn. De uitleg, en programma zelf in de eigen taal”. Iedere geïnterviewde professional (N=8) is van mening een rol in te kunnen spelen in het bevorderen van het gebruik en uitleggen van het digitale volgsysteem tijdens de bijeenkomsten die zij georganiseerd willen zien: *“Tijdens zo’n avond zou ik kunnen helpen met het uitleggen van Magister, waar ouders moeten kijken”.* De helft denkt dat de oudercursus ‘Opvoeden doen we samen’ hiervoor voldoende is, maar dit aan het begin van het schooljaar zou moeten plaatsvinden en een follow-up nodig heeft: *“De mentor moet vragen of ouders het al gebruiken en waar ze tegenaan lopen”.*

Conclusie

Niet-westerse allochtone ouderparticipanten kennen methoden om problemen van kinderen te signaleren en volgen op school, en zeggen dit te doen. De geïnterviewde professionals schatten dit lager in. Maar zowel de ouderparticipanten als de geïnterviewde professionals vinden dit een gedeelde verantwoordelijkheid. Om de barrière bij *probleemperceptie* te verminderen en problemen beter te kunnen signaleren is samenwerking en regelmatig contact tussen de ouders en school volgens beide partijen noodzakelijk. De ouderparticipanten vinden samenwerken met school veel belangrijker dan de geïnterviewde professionals denken. Om de samenwerking te bevorderen dient de school laagdrempelig te zijn zodat ouders makkelijk binnen stappen. Het digitale volgsysteem is bij deze ouderparticipanten nog niet ingeburgerd als een methode voor probleemsignalering maar bij de geïnterviewde professionals wel. Beide partijen vinden dat hier meer uitleg voor nodig is. De oudercursus ‘Opvoeden doen we samen’ kan volgens de meerderheid van de ouderparticipanten en professionals een rol spelen in deze informatie-uitbreiding.

II. Inzicht in de aard en ernst van problemen

Duidelijkheid over problemen kind

Alle ouderparticipanten (N=16) geven aan dat om meer duidelijkheid te krijgen over problemen, ouders in gesprek moeten gaan met hun kinderen en actief contact moeten houden met de leerkracht of mentor van hun kind. Daarnaast geven enkele ouderparticipanten vanuit het voortgezet onderwijs aan dat het belangrijk is dat de school aan de bel trekt bij de ouders wanneer het niet goed gaat met hun kind: *“School moet de ouders opbellen als het niet goed gaat”, “Als ouders niets weten, zien ze het probleem niet, pas als de school een brief stuurt”.*

Alle geïnterviewde professionals (N=8) stellen dat om er voor te zorgen dat ouders meer duidelijkheid krijgen over problemen, de leerkracht of mentor in gesprek dient te gaan met de

ouders: *“Meer duidelijkheid voor ouders door de te praten met de leerkracht en de school over wat er is. Vertellen over de zorgen van de school”, “In één op één gesprek vertellen wat er is gebeurd”.*

Daarbij geven alleen alle geïnterviewde professionals uit het voortgezet onderwijs aan dat ouders de hulp die school aanraadt in eerste instantie niet zullen accepteren. Om hier voor te zorgen denken alle geïnterviewde professionals dat zij ouders de ernst van de problematiek en de noodzaak van hulp in moeten laten zien: *“Zullen de hulp accepteren wanneer leerkracht echt overtuigd dat niet goed gaat met de leerling”,* dit dient te leerkracht door verschillende, opbouwende, gesprekken op een laagdrempelige manier te doen: *“Acceptatieproces van ouders voor andere hulp door gesprekken met ouders over problemen. Je moet er genoeg tijd voor nemen. Er gaat een traject met gesprekken aan vooraf; rapportgesprekken, gesprekken met de intern begeleider, met het zorgteam, het ondersteunend team en de leerkracht”, “Laagdrempelig eerst gesprek met leerkracht, dan de intern begeleider, dan met het ZAT-team, de schoolmaatschappelijk werker. Langzaam opbouwen, contact maken met ouders en er goed als persoon bij hun op staan dan accepteren ze meer”.*

Conclusie

Om de barrière bij *probleemperceptie* te verminderen dienen niet-westerse allochtone ouders in gesprek te gaan met hun kinderen en actief contact onderhouden met de leerkracht of mentor van hun kind. Daarbij is belangrijk dat de school aan de bel trekt bij de ouders wanneer er zorgen zijn en deze uitlegt, zodat niet-westerse allochtone ouders de aard en ernst van problemen inzien en problemen duidelijk worden.

2) Attitude

Schaamte voor problemen

Schaamte die niet-westerse allochtone ouders ervaren om met anderen over hun problemen te praten is volgens vrijwel al de ouderparticipanten niet nodig omdat deze ouders niet de enige zijn met een probleem. Dit gevoel kan volgens ouderparticipanten op verschillende manieren worden verminderd of weggenomen. Voornamelijk ervaringen van ouders, familie en vrienden dragen volgens de ouderparticipanten en vrijwel alle geïnterviewde professionals (N=8) bij. Ouders horen dat zij niet de enige zijn met deze problemen en kunnen tips of adviezen krijgen: *“Meer informatie over de hulpverlening zou er voor zorgen dat ouders weten dat ze zich niet hoeven te schamen”, “Als meer ouders bij elkaar zitten en problemen kunnen delen zou helpen. Op deze momenten durven ze veel te zeggen. Dan horen ze dat ze zich niet hoeven te schamen”, “Ouders horen dat ze er niet alleen voor staan en kunnen uitwisselen over problemen”.*

Volgens enkele ouders is een speciale ouderbijeenkomsten als ‘Opvoeden doen we samen’ hier geschikt voor.

Daarnaast zou het volgens enkele ouderparticipanten en de helft van de geïnterviewde professionals helpen wanneer er iemand in de hulpverlening werkt met dezelfde etnische achtergrond als de ouders. Deze zou meer begrip hebben voor de ouders en de situatie zou minder schaamtevol zijn. Dit geldt ook wanneer er in de eigen taal van ouders gesproken kan worden. Echter, twee ouderparticipanten denken dat het schaamtegevoel niet verminderd kan worden en enkele geïnterviewde professionals twijfelen hieraan: *“Het gaat niet om het gezin, het gaat om de mensen die buiten gaan praten, de cultuur. De meningen van die andere mensen buiten is veel belangrijker dan het kind dan”*. Het voordeel van een hulpverlener met een gelijke achtergrond wordt betwijfeld door twee geïnterviewde professionals en enkele ouderparticipanten: de schaamte zou dan juist erger zijn: *“Hulpverleners met een gelijke achtergrond zouden soms wel en soms niet kunnen helpen. Soms zorgt dat voor extra schaamte maar je kan je wel goed uitdrukken in eigen taal. Soms juist wel schaamte voor eigen cultuur”*.

Angst voor uithuisplaatsing kind

De angst voor het afpakken van kinderen door jeugdzorg wanneer professionele jeugdhulpverlening wordt ingeschakeld kan volgens op één na alle ouderparticipanten en ruim de helft van de geïnterviewde professionals worden weggenomen door positieve verhalen van familie, vrienden, andere ouders en de media: *“Er is hele slechte publiciteit, je hoort nooit goede verhalen, en die zouden denk ik wel helpen. Want daardoor is die angst ook ontstaan. Alleen de laatste jaren horen we dit negatieve steeds. (...) Ze moeten niet zo zeer de negatieve verhalen publiceren maar ook iets positiefs, met een voorbeeld: dit was het probleem, dit was er aan de hand en toen hebben we het zo kunnen oplossen”*. Voornamelijk de ouderparticipanten uit het voortgezet onderwijs en alle geïnterviewde professionals (N=8) denken dat meer informatie over de hulpverlening duidelijkheid zal scheppen in de werkwijzen en procedures en zal helpen om de angst voor een uithuisplaatsing en professionele jeugdhulpverlening te verminderen: *“Goed informeren over de werkwijze en bij begin beginnen. Stappen aangeven, vertellen dat een uithuisplaatsing het uiterste is. Laagdrempelig vertellen wat er gebeurt”*. Enkele ouderparticipanten zijn van mening dat een intermediair zou kunnen helpen om de angst te verminderen, door meer informatie en uitleg over jeugdzorg, tips en adviezen te geven. Daarnaast geven vrijwel alle ouderparticipanten uit het primair onderwijs (N=8) aan dat wanneer er in de eigen taal van ouders gesproken kan worden bij de hulpverlening, zij minder bang zullen zijn voor een uithuisplaatsing van kinderen. De helft van deze ouderparticipanten en geïnterviewde professionals denken dat wanneer er een hulpverlener met dezelfde etnische achtergrond zou

werken bij de jeugdhulpverlening dit ook zal helpen: *“Een hulverlener met dezelfde achtergrond kan helpen, vooral in de Turkse cultuur hebben mensen het idee ‘die Nederlanders begrijpen ons toch niet’. Het is een ander soort situatie en samenleving. Misschien als ze iets van een eigen landgenoot horen dat het dan wel doordringt”*. Desalniettemin denken één ouderparticipatant en één professional dat positieve verhalen over de jeugdzorg niet zullen helpen: *“Ouders zullen altijd bang zijn dat hun kind wordt weggehaald. Het voelt alsof je in een groot, donker bos loopt; je bent altijd bang dat wel iets je aanvalt. Het kan voor iedereen gevaarlijk zijn”, “Positieve ervaringen zullen niet helpen, de negatieve zullen de overhand blijven houden”*. Opmerkelijk is dat twee geïnterviewde professionals aangeven dat er een alternatief gezocht moet worden voor Bureau Jeugdzorg om de angst voor professionele hulpverleningsinstanties en uithuisplaatsingen te verminderen: *“Andere instellingen die dezelfde hulp aanbieden maar anders heten”*.

Wantrouwen in hulpverleners; culturele achtergrond

Vertrouwen dat hulpverleners rekening houden met de culturele achtergrond kan volgens vrijwel alle ouderparticipatanten (N=16) en ruim de helft van de geïnterviewde professionals vergroot worden wanneer er hulpverleners met dezelfde etnische achtergrond als niet-westerse allochtone ouders bij de professionele hulpverlening werken. Deze hulpverleners hebben meer kennis van de cultuur en achtergrond van niet-westerse allochtone ouders wat volgens de ouderparticipatanten zal zorgen voor meer begrip aan de kant van de hulpverlening.

Daarnaast denkt de helft van de ouderparticipatanten uit het voortgezet onderwijs dat wanneer er in de eigen taal van niet-westerse allochtone ouders gesproken kan worden het vertrouwen vergroot wordt omdat misverstanden zo voorkomen kunnen worden. Een kwart van de ouderparticipatanten uit het primair onderwijs, de helft van de ouderparticipatanten uit het voortgezet onderwijs en een kwart van de geïnterviewde professionals stellen dat meer informatie over de professionele jeugdhulpverlening hun werk en methoden (bijvoorbeeld de geheimhoudingsplicht) het vertrouwen van niet-westerse allochtone ouders ook kan vergroten. Dit kan door positieve ervaringen van andere ouders, vrienden of familie te horen maar ook door een bijeenkomst als ‘Opvoeden doen we samen’ te organiseren waar professionals uit de jeugdhulpverlening komen vertellen.

Opmerkelijk stelde één ouderparticipatant dat de jeugdhulpverlening meer cultuursensitief dient te zijn en er meer begrip moet komen voor andere culturen en opvoedstijlen om zo het vertrouwen te vergroten: *“De tegenpartij moet bereid zijn om het aan te kunnen horen. In sommige culturen is het misschien vanzelfsprekend om een kind op een extreme manier te straffen. Terwijl wij het extreem noemen maar bij hun misschien normaal is. En ze zijn gewoon bang als ze (Bureau Jeugdzorg- red.) dat te horen krijgen dat hun kind dan wordt afgepakt.*

Maar de tegenpartij moet ook bereid zijn om dat aan te kunnen horen, en niet zo zeer heel snel aan de bel te trekken bij jeugdzorg, kindbescherming of wat dan ook. Het moet bespreekbaar zijn onderling”.

Wantrouwen in hulpverleners; taalvaardigheid

Vertrouwen dat hulpverleners rekening houden met de beperkte kennis van de Nederlandse taal kan volgens een ruime meerderheid van alle ouderparticipanten vergroot worden wanneer ouders weten dat er in hun eigen taal gesproken kan worden met de hulpverleners. De helft van alle ouderparticipanten en driekwart van de geïnterviewde professionals geeft aan dat wanneer een tolk meegenomen kan worden, dit ook zal bijdragen. Zowel driekwart van alle ouderparticipanten als geïnterviewde professionals denkt dat wanneer een intermediair deze rol op zich zou nemen, de barrière om naar de professionele hulpverlening toe te stappen vermindert voor niet-westerse allochtone ouders. De helft van de ouderparticipanten uit het primair onderwijs en een enkeling onder de ouderparticipanten uit het voortgezet onderwijs en geïnterviewde professionals denken dat dit ook het geval is wanneer er hulpverleners met dezelfde achtergrond werken als de ouders: *“Een deskundige met dezelfde achtergrond als het slachtoffer. Alleen dan hoop ik dat het een beetje opener en vrijer kan zijn. (...) Ouders voelen zich dan meer begrepen; jij weet hoe ik in elkaar zit”*. Een derde van de ouderparticipanten uit het voortgezet onderwijs stelt dat hulpverleners rustiger en met een lager woordniveau moeten praten: *“Goed uitleggen en dure woorden anders formuleren”*. Echter, geeft ook een derde van alle ouderparticipanten aan dat niet-westerse allochtone ouders zelf moeten aangeven wanneer een hulpverlener te snel praat: *“Vragen of ze langzaam willen praten of het nog een keer willen vertellen”*.

Conclusie

De ouderparticipanten hebben een overwegend positieve *attitude* ten aanzien van de professionele jeugdhulpverlening. De meerderheid van de ouderparticipanten en geïnterviewde professionals denkt dat barrières op het gebied van *attitude* verminderd kunnen worden door meer informatie over de hulpverlening en positieve ervaringen uitwisselen, en eventueel hulpverleners met een gelijke achtergrond. Voor ouders zijn hoofdzakelijk positieve ervaringen nodig waar professionals denken dat taal en gelijke achtergrond een grote rol spelen. Dit sluit aan bij de verwachtingen van het onderzoek. Maar volgens een deel van de ouderparticipanten kunnen de bijeenkomsten van ‘Opvoeden doen we samen’ hier ook geschikt voor zijn.

3) *Subjectieve norm: invloed van normen in de omgeving*

Eeraantasting

Vrijwel alle ouderparticipanten en enkele geïnterviewde professionals geven aan dat de ouders die zich schamen voor problemen en bang zijn dat hun eer wordt aangetast duidelijk verteld moet worden dat deze problemen niet met de familie te maken hebben en als ouders langer wachten met het zoeken van hulp de problematiek alleen maar verergert: *“De ouders moeten denken: is mijn familie belangrijk? Zijn mijn burens belangrijk? Of is mijn zoon belangrijk? Dan zeggen ze; ‘mijn zoon is het belangrijkste’, dan moeten zij een afspraak maken en niet langer wachten”*. Ze kunnen hier een zetje voor in de rug krijgen door positieve ervaringen van familie, vrienden en andere ouders, denkt een kwart van de ouderparticipanten. Een andere kwart van de ouderparticipanten denkt dat het zou helpen wanneer ouders weten dat hulpverleners een geheimhoudingsplicht hebben: *“School houdt altijd geheim, dokter, huisarts, hoeven het niet te zeggen (...) problemen blijven geheim, zij zullen niet roddelen”*.

Zowel alle ouderparticipanten en meer dan de helft van de geïnterviewde professionals zelf denken dat school, of de professional zelf geen rol kunnen spelen in het doorbreken of verminderen van deze barrière.

Invloed familie

Mogelijk gaan niet-westerse allochtone ouders geen hulp zoeken omdat de familie hen dit afraadt. De reacties van de ouderparticipanten zijn erg uiteenlopend. Zo vindt een derde van de ouderparticipanten uit het primair onderwijs dat ouders geen oren moeten hebben naar de familie wanneer het op hun kind aan komt. De familie moet hun negatieve reacties kunnen onderbouwen: *“Vragen waarom de familie vindt dat ze daar niet heen moeten gaan”, “Als familie zegt dat het niet goed is, zeg ik ‘oké, gaan jullie het maar oplossen en mijn zoon helpen’. Als je dat niet kan moet je niks zeggen. (...) Vragen aan de familie waarom ze niet moeten gaan, is er iets gebeurd vroeger? Weten jullie iets? Nee? Mijn kind is belangrijk moeten de ouders zeggen. (...) Familie is familie, maar vader en moeder beslissen over hun kind”*. Een derde van de ouderparticipanten uit het voortgezet onderwijs vindt dan ook dat niet-westerse allochtone ouders zelf goed naar hun kind en zijn behoeften dienen te kijken en op basis daarvan besluiten om wel of niet naar de professionele jeugdhulpverlening te stappen. Volgens de helft van alle ouderparticipanten en geïnterviewde professionals kunnen adviezen en positieve ervaringen van de leerkracht, mentor, vrienden of kennissen ouders helpen deze stap naar de jeugdhulpverlening te nemen. Zij kunnen niet-westerse allochtone ouders laten inzien dat wanneer er geen hulp gezocht wordt het probleem alleen maar erger wordt en de situatie nog schaamtevoller. Driekwart van de geïnterviewde professionals denkt dat hoofdzakelijk

duidelijke informatie over de jeugdhulpverlening zal bijdragen. Toch denken drie ouderparticipanten dat niet-westerse allochtone ouders zonder de goedkeuring van de familie niet naar de professionele jeugdhulpverlening zullen gaan: “*Als de mensen om je heen zeggen dat je het niet moet doen, doe je het niet*”, “*De personen buiten en hun meningen zijn veel belangrijker*”.

Uit de statistische Mann-Whitney U toets komt naar voren dat de ouderparticipanten en geïnterviewde professionals verschillend denken over de invloed van de *subjectieve norm* wanneer het op professionele hulp zoeken aankomt. De geïnterviewde professionals denken dat vrienden, de religieus leider en familie de grootste invloed hebben op het zoeken van professionele jeugdhulp, en de school het minste (mean rank =8,00). Daarentegen is voor de ouderparticipanten de school (mean rank =14,75) en het kind zelf (mean rank = 13,44) de grootste invloed op het wel of niet zoeken van professionele jeugdhulp en komen vrienden zelfs op de laatste plaats (mean rank = 11,34) zoals in tabel 4 te zien is. Het verschil tussen professionals en ouders ten aanzien van het belang van school voor de ouders is significant ($U = 28,000, p = 0,020$) zoals in tabel 4 te zien is. De twee factoren school en kind scoren het hoogste op de schaalvragen met $m = 2,92$ en $m = 3,04$ punten wat geïnterpreteerd kan worden als ‘belangrijk’. Dit betekent dat wanneer school zou aangeven dat een kind hulp nodig heeft, deze ouderparticipanten hulp zullen zoeken terwijl professionals denken dat ouders het laatste naar hen zullen luisteren (zie tabel 4). De professionals achtten de invloed van de *subjectieve norm* van de familie en vrienden en religie rondom ouders veel groter dan het voor ouderparticipanten is.

Conclusie

Positieve ervaringen van familie en vrienden en informatie over de professionele hulpverlening van school; leerkracht of mentor, kunnen de ouders assertiever maken. Hierdoor wordt de invloed van de *subjectieve norm* positief ten aanzien van het zoeken van professionele hulp en de barrière bij *subjectieve norm* verminderd. Dit sluit aan bij de verwachtingen van het onderzoek.

4) Verwachtingen van eigen mogelijkheden

Onbekendheid met hulpverlening

Van de geïnterviewde ouderparticipanten uit het primair onderwijs zeiden zes van de acht bekend te zijn met opvoedingsondersteuning. Van de ouderparticipanten uit het voortgezet onderwijs de helft. Zes van alle ouderparticipanten (N=16) zegt niet bekend te zijn met professionele opvoedondersteuning en geen instellingen hiervoor te kennen. De overige tien ouderparticipanten konden verschillende instellingen waar zij denken hulpvragen voor

problemen in de opvoeding en ontwikkeling neer te kunnen leggen opnoemen. De ouderparticipanten uit het voortgezet onderwijs waren hierin vrij eenduidig: van de zes ouders die instellingen konden benoemen, noemde vier de school, de mentor en schoolmaatschappelijk werk. Daarentegen noemde één ouderparticipant uit het primair onderwijs een medewerker van school: de intern begeleider.

Een derde van totaal alle ouderparticipanten noemt Bureau Jeugdzorg, een vierde van totaal alle ouderparticipanten noemt de huisarts en enkelingen het consultatiebureau. Verder kunnen enkele ouders specifieke instellingen benoemen (GGZ, JGZ, welzijnsorganisatie uit de stad, algemeen maatschappelijk werk, diëtist, ergotherapeut) en ook instellingen waar geen directe hulpvraag voor opvoeding of ontwikkeling kan worden neergelegd (de gemeente, juridisch loket, leerplicht, rechtshulp). Veel ouders kennen alleen Bureau Jeugdzorg of de school als plaats om hulpvragen neer te leggen.

Kennis over de werkwijze van professionele hulpverlening

Naast onbekendheid van professionele jeugdhulpinstellingen, hebben veel ouders nauwelijks of geen kennis over de werkwijzen van professionele jeugdhulpinstellingen (Bellaart & Pehlivan, 2011; Leijten, 2013; Scheppers, et al., 2006). Een derde van de ouderparticipanten denkt dat hulpverleners niet goed naar allochtone ouders luisteren, een derde twijfelt hieraan en maar een derde denkt van wel. Opmerkelijk is dat vijfenzeventig procent van alle ouderparticipanten denkt dat de hulpverleners wel goed naar hen zullen luisteren: *“Ja ze zullen helpen, dat is hun werk, zij weten oplossingen goed”*, *“Ze moeten naar mij luisteren maar zullen ze niet honderd procent doen”*, maar goede taalvaardigheid is volgens deze ouderparticipanten een voorwaarde: *“Als ze merken dat mensen hun taal praten of op zelfde golflengte zitten zal het beter gaan”*, *“Ja omdat ik mondig ben, ik kan het zelf vertellen. Kennis en taalvaardigheid helpen daarbij”*.

In tegenstelling tot de ouderparticipanten denkt bijna twee derde van geïnterviewde professionals dat ouders hieraan zullen twijfelen en ruim een derde dat niet-westerse allochtone ouders denken dat dit niet gebeurt: *“Men is altijd wantrouwig en achterdochtig”*. Alle professionals zelf zijn overwegend positief en denken dat over het algemeen de hulpverleners goed zullen luisteren naar de ouders: *“Het is afhankelijk van de persoon en instantie, afhankelijk van de betrokkenheid, maar wel de bedoeling”*, *“Het is hun professie en ze zijn goed geschoold”*.

Vijf van de acht professionals denken dat niet-westerse allochtone ouders in de veronderstelling zijn dat zij niet mogen meepraten en bedenken wat voor soort hulp aan hun kinderen verleend gaat worden: *“Nee ouders denken dat zij regie over ouderschap kwijt raken en daarom is angst”*, *“Ze denken dat ze geen controle meer hebben”*, *“Ze zien nog een gezagsverschil,*

zoals de witte jas van de dokter, dat hen verteld gaat worden hoe ze het moeten doen”. Daarentegen denken acht van de dertien ouderparticipanten dat andere allochtone ouders mogen meepraten en bedenken wat voor soort hulp aan hen en hun kinderen verleend gaat worden. Vier twijfelen hier over. Op de vraag of de ouderparticipanten denken dat zij zélf mee zouden mogen praten wordt het zelfde geantwoord. Een stuk minder optimistisch is het overgrote deel van de ouderparticipanten wanneer gevraagd wordt of zij denken dat de hulpverleners rekening zullen houden met de cultuur en achtergrond van allochtone ouders: *“Nee zullen ze niks mee doen, ze zijn anders en denken en begrijpen anders”, “Nee kijk maar naar verhalen van paar jaar terug, zoals Yunus³”*. Bijna de helft van alle ouderparticipanten en een derde van de geïnterviewde professionals denkt dat dit niet gebeurt en een derde van de ouderparticipanten en de helft van de geïnterviewde professionals twijfelen hieraan: *“Zal moeilijk zijn. Er zijn gewoontes die bij sommige door de vingers gekeken kunnen worden en bij een ander niet”*. De ouderparticipanten uit het voortgezet onderwijs zijn hier enigszins positiever over.

Het soort informatie dat niet-westerse allochtone ouders nodig hebben volgens de ouderparticipanten om naar professionele jeugdhulpinstellingen te gaan is volgens de helft van de ouderparticipanten uit het primair onderwijs dat er in de eigen taal van ouders gesproken kan worden: *“Als er de eigen taal van ouders gesproken kan worden bij de jeugdzorg begrijpen ouders beter hoe het in elkaar zit. Als er Nederlands wordt gesproken, sommige verstaan het en sommige durven dan niet vragen hoe zit dat dan? Dan schamen ze zich een beetje en zijn ze verlegen dat ze niet de Nederlandse taal spreken en verstaan. Als het van de eigen taal is, is het veel beter voor hun. Ze kunnen dan misschien ook overgehaald worden door die personen, taal geeft vertrouwen”*. Ruim de helft van de ouderparticipanten uit het voortgezet onderwijs en vrijwel alle geïnterviewde professionals denken dat inhoudelijke informatie de komst van ouders zal bevorderen: *“Wat de taken en functies van diegenen, waar ze terecht kunnen, zijn, wat ze voor de ouders kunnen betekenen. Wat voor soort hulp ze bieden voor wat voor soort problemen”, “Punten met waar ouders heen kunnen gaan op een rijtje geven, wie wat geeft”, “Welke instanties er zijn en hun aanbod, waar en met wat ouders terecht kunnen”*.

Informatie verkrijgen over professionele hulpverlening

Volgens vrijwel alle ouderparticipanten uit het primair onderwijs zullen positieve ervaringen en verhalen van andere ouders, vrienden en familie bijdragen aan de bekendheid van professionele jeugdhulpinstelling voor niet-westerse allochtone ouders. Echter, een kwart van

³ Turks-Nederlandse jongen Yunus is na een uithuisplaatsing bij lesbische pleegouders ondergebracht. Hierdoor is veel ophef over Bureau Jeugdzorg in de Turkse gemeenschap ontstaan omdat dit botste met de traditionele Turkse waarden (Meerhof, 2013).

de ouderparticipanten uit het voortgezet onderwijs is het hier niet mee eens: *“Mijn kind is anders, misschien andere mensen andere problemen, is niet hetzelfde”*.

Daarnaast stelt de helft van alle ouderparticipanten en vrijwel alle geïnterviewde professionals dat goede voorlichting van professionals ouders kennis zal geven. Door ouders uit te nodigen op instanties, open dagen en informatieve bijeenkomsten te organiseren op school, hulpverleningsinstanties, buurthuizen of gebedshuizen, gezorgd kan worden dat de ouders meer kennis krijgen over de professionele hulpverleningsinstanties en hun werkwijzen. Hier dient verteld en getoond, door beeldmateriaal, te worden hoe het er in de hulpverlening aan toegaat: *“Concrete voorbeelden en situaties met de geboden hulp vertellen”, “Mensen moeten goed weten wat voor hulp ze krijgen”, “Meer laten zien dat ze ouders helpen en niet kinderen afpakken”*. En de mogelijkheid te zijn om ervaringen met andere ouders uit te wisselen en te discussiëren. Wanneer er een hulpverlener met dezelfde achtergrond en taal aanwezig zou zijn en vertelt over zijn werk en de werkwijzen zou dit volgens een ruime meerderheid van de ouderparticipanten uit het voortgezet onderwijs nog meer helpen. De ouders zullen de jeugdhulpverlening beter begrijpen en meer vertrouwen: *“Een beetje in de eigen taal zodat ouders los kunnen komen en vertellen ik zit met dit ik zit met dat. En dan kan verteld worden aan de ouders hoe het werkt en wat gebeurt als ze naar de hulpverlening gaan, als je komt gebeurt dit en niet dat, dan beginnen we met een intakegesprek en dan dit en dat en dan gaan we kijken hoe en wat maar het gaat niet gelijk naar uithuisplaatsing”*.

De helft van de van de ouderparticipanten denkt dat speciale ouderbijeenkomsten als ‘Opvoeden doen we samen’ niet-westerse allochtone ouders waardevolle informatie geven. Een derde van de ouderparticipanten en een kwart van de geïnterviewde professionals denken zelfs dat bijeenkomsten van ‘Opvoeden doen we samen’ voldoende zullen zijn om de barrière te verminderen: *“Ja zal voldoende zijn, door uitwisseling met andere ouders en dat de hulp normaal is en je niet hoeft te schamen”, “Heel goed, juiste mensen juiste programma, is professionele mensen”, “Ja geeft kennis over alle twee soorten hulp, op en buiten school”*. De helft van de ouderparticipanten en geïnterviewde professionals denken dat deze bijeenkomsten hier wel aan bijdragen maar niet voldoende zijn: *“De cursus en dan met een folder erbij met punten”, “Was te kort. Herhalen, drie avonden. Bijvoorbeeld aan het begin van het schooljaar en middenin. Meer als ouderavond met thema. (...) Dan wordt de bekendheid van de instanties groter en normaal”, “Een cursus als opvoeden doen we samen is te laat, moet al bij de baby’s beginnen, voordat er een probleem is: wat doe je als er iets gebeurt?”*.

De helft van alle ouderparticipanten geeft aan dat wanneer school een bijeenkomst zou organiseren waar informatie wordt gegeven over de jeugdhulpverlening dit er zeker voor zou

zorgen dat niet-westerse allochtone ouders beter weten wat de jeugdhulpverlening doet. En volgens vrijwel alle ouderparticipanten uit het voortgezet onderwijs is de beste manier van informatie verkrijgen over de professionele jeugdhulpverlening via de school: *“Informatie via de school, de school helpt met alles. School weet alles. Die kan zeggen waar je naar toe kan. Als je het niet weet, op school vragen aan de juf (...). Het beste is als de juf het gewoon vertelt”, “Eerst langs school met de mentor praten en dan aan de mentor vragen waar ze hulp kunnen zoeken”*. De meningen van de geïnterviewde professionals zijn hier verdeeld over. Zo is driekwart van de geïnterviewde professionals van mening dat de school informatie dient te bieden aan de ouders maar vindt de meerderheid dit geen taak voor hen. Terwijl de ouderparticipanten het liefst hulp vragen en informatie verkrijgen van de leerkracht, geven de professionals aan dat dit een taak is voor professionals buiten de klas: *“De intern begeleider en schoolmaatschappelijk werker kunnen daar een rol in spelen, die zijn daar in gespecialiseerd, dat is een buiten de klas taak”*.

De andere helft van de ouderparticipanten denkt dat zelfgezochte informatie, informatie in de media, folders en websites bijdragen aan de kennis van niet-westerse allochtone ouders en *de verwachting van hun eigen mogelijkheden*.

Uit de statistische Mann-Whitney U toets komt naar voren dat er veel verschil zit in de bronnen die ouderparticipanten belangrijk vinden om informatie over professionele jeugdhulpinstellingen te krijgen en de bronnen waarvan de geïnterviewde professionals denken dat niet-westerse allochtone ouders ze belangrijk vinden (zie tabel 4). Zo denken geïnterviewde professionals dat informatie van de religieus leider het belangrijkste zal zijn voor niet-westerse allochtone ouders (mean rank = 15,25), maar dit is voor de ouderparticipanten het minst belangrijkste (mean rank = 11,13). Daarentegen vinden de ouderparticipanten de informatie van Nederlandse folders en school het belangrijkste (mean rank = 14,78; mean rank = 14,00), wat de geïnterviewde professionals als de minst belangrijke bronnen hadden beoordeeld (mean rank = 7,94; mean rank = 9,50), het verschil in waardering van de Nederlandse folder als bron tussen ouderparticipanten en professionals is significant ($U = 27,500, p = 0,014$). Daarnaast denken de geïnterviewde professionals dat cursussen voor ouders als ‘Opvoeden doen we samen’ niet erg belangrijk zijn (mean rank = 8,79) terwijl dit bij de ouderparticipanten in de top drie staat (mean rank = 13,41). Professionals denken dat de *subjectieve norm* meer van invloed is dan het daadwerkelijk voor deze ouders is. Dit gaat ook tegen de verwachtingen van het onderzoek in dat de *subjectieve norm* van grote invloed zou zijn op ouders en hun waardering van de informatie van bron.

Onzeker over eigen vaardigheden

Door een gebrek aan vaardigheden waardoor niet-westerse allochtone ouders zich niet goed kunnen uitleggen of verklaren voelen zij zich mogelijk onzeker en durven zij geen professionele (jeugd)hulp in te schakelen (Bellaart & Pehlivan, 2011; Leijten, 2013; Scheppers, et al., 2006). Vrijwel alle ouderparticipanten en drie van de acht geïnterviewde professionals geven aan dat dit een taalkwestie is dat volgens de meerderheid van de ouderparticipanten opgelost kan worden door in de eigen taal van ouders te praten: *“Wanneer er in de eigen taal van ouders gesproken zou kunnen worden is deze barrière er niet meer”*. Enkel twee ouderparticipanten en één professional stellen dat ouders Nederlands dienen te spreken en zich opnieuw moeten uitleggen wanneer zij denken dat de hulpverleners hen niet begrijpen: *“Terug laten zeggen en dan luisteren of hetzelfde is”*, maar dat de hulpverleners hier ook een rol in hebben: *“Geïnteresseerd en begripvol zijn als hulpverlener en alles uitleggen, zeggen dat je tijd hebt en het snapt. Niet de ouders steeds verbeteren, het gewoon aanhoren. De ouders op hun gemak stellen en begrip tonen”, “Heel praktisch handelen van de hulpverleners, met veel beelden en voorbeelden”*. Driekwart van de geïnterviewde professionals tegenover enkele ouderparticipanten denken dat het inschakelen van een tolk zou helpen. Verder stellen enkele ouderparticipanten dat positieve ervaringen vanuit de omgeving van niet-westerse allochtone ouders zullen bijdragen aan de zekerheid over de vaardigheden en het zoeken van professionele (jeugd)hulp.

Intermediairs

Driekwart van alle ouderparticipanten denkt dat intermediairs uit eigen kring van de ouders een rol kunnen spelen als ouders twijfels hebben over hun eigen mogelijkheden: *“Ja zij kunnen zeggen dat ouders niet bang hoeven te zijn en zij kunnen helpen en meegaan met ouders. Dan is er vertrouwen en durven ze misschien en kunnen ze goed voorbeeld geven voor ouders”*. Driekwart van de professionals en een kwart van de ouderparticipanten is overwegend positief maar ook kritisch over de rol van intermediair: *“Moet wel bekend zijn in de wijk anders werkt het meer als een tolk”, “Heel belangrijk kunnen zijn maar moeten rol ook verdienen, moeten zich wel op bepaalde manier profileren”*.

Conclusie

Om de intentie tot het zoeken van professionele jeugdhulp te vergroten door barrières bij de verwachtingen van de eigen mogelijkheden te verminderen dienen ouders meer kennis te krijgen over professionele jeugdhulpinstellingen zodat zij ook professionele jeugdhulpinstellingen naast Bureau Jeugdzorg leren kennen. De ouderparticipanten kennen

voornamelijk Bureau Jeugdzorg en de school als locaties om hulpvragen neer te leggen. Daarnaast zal volgens de ouderparticipanten en geïnterviewde professionals inhoudelijke informatie over de werkwijzen van professionele jeugdhulpinstellingen ook bijdragen in het verminderen van de barrière. Zij stellen dat deze informatie het beste verkregen kan worden via positieve ervaringen uit de omgeving van niet-westerse allochtone ouders, voorlichting van professionals op laagdrempelige locaties als school en buurthuizen met voorkeur door hulpverleners met een gelijke etnische achtergrond, informatie via school, en informatie die voor niet-westerse allochtone ouders makkelijk toegankelijk is zoals in de media. De oudercursus ‘Opvoeden doen we samen’ kan volgens de helft van de ouderparticipanten en professionals een rol spelen in deze informatie-uitbreiding, maar is niet afdoende. Om de barrière bij *de verwachtingen van de eigen mogelijkheden* te verminderen kunnen intermediairs eventueel een rol spelen volgens de ouderparticipanten en geïnterviewde professionals. Dit sluit aan bij de verwachtingen van het onderzoek. Opmerkelijke uitkomst is dat vrijwel alle ouderparticipanten hulpvragen bij de leerkracht willen en durven neerleggen terwijl vrijwel alle professionals denken dat niet-westerse allochtone ouders dit niet willen en dit ook niet zien als hun taak.

Discussie

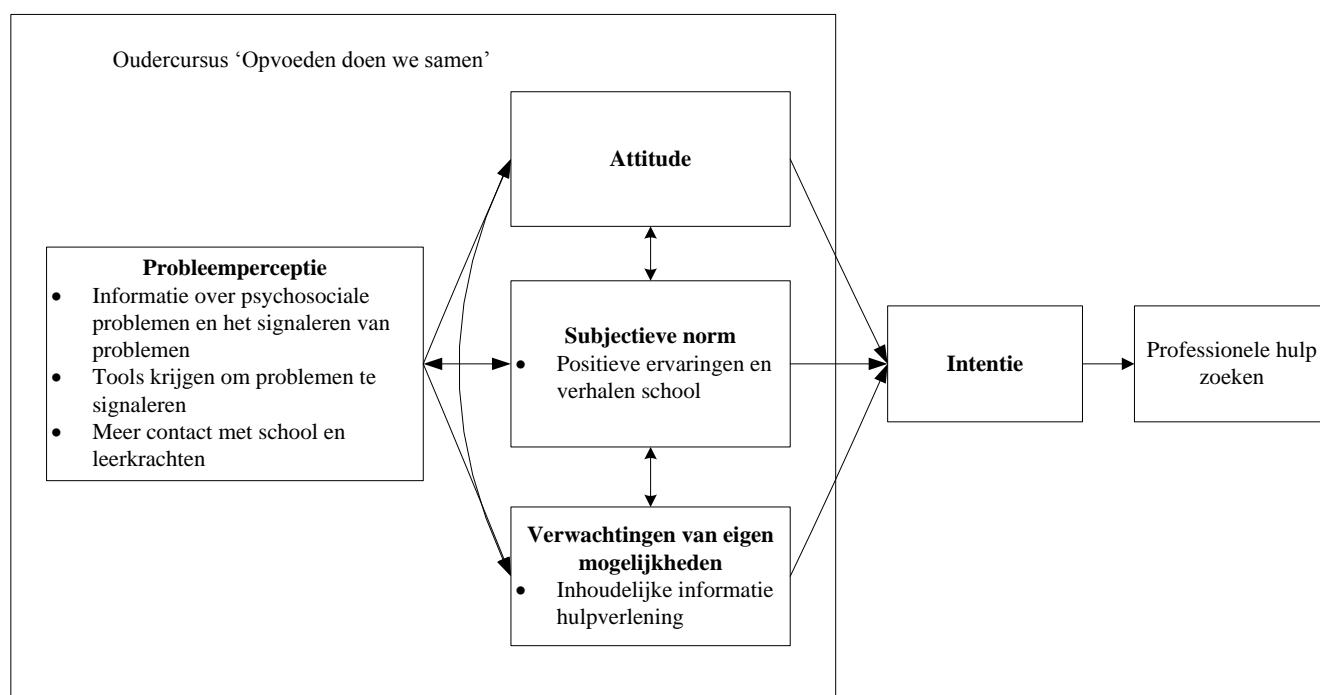
Conclusie

Niet-westerse allochtone jongeren zijn oververtegenwoordigd in niet-vrijwillige, zware vormen van hulpverlening (Bakker, et al., 2013; Bellaart, 2013; Bellaart & Pehlivan, 2011; Kalthoff, 2009). Op verschillende ontwikkelingsgebieden doen zij het in vergelijking tot westerse allochtone- en autochtone jongeren minder goed. Niet-westerse allochtone ouders hebben meer opvoedproblemen maar maken minder gebruik van professionele hulpverlening voor opvoedingsondersteuning. Zij ervaren barrières bij verschillende determinanten: *probleemperceptie*, *attitude*, *subjectieve norm* en *verwachtingen van eigen mogelijkheden* (Bellaart & Pehlivan, 2011; Leijten, 2013; Scheppers, et al., 2006), die de cognities vormen leidend tot de intentie tot het zoeken van professionele jeugdhulpverlening (Ajzen, 1991). Dit onderzoek had tot doel inzicht te krijgen in de wijze waarop barrières tot professionele hulpverlening voor niet-westerse allochtone ouders doorbroken kunnen worden om de intentie tot het zoeken van professionele jeugdhulp te vergroten en of de oudercursus ‘Opvoeden doen we samen’ hier aan bijdraagt. Doormiddel van vierentwintig interviews met ouders en professionals is hier een duidelijk beeld over verkregen.

Aansluitend op de literatuur is uit dit onderzoek gebleken dat de *subjectieve norm* erg belangrijk is voor de *probleemperceptie* van niet-westerse allochtone ouders (Bevaart et al.,

2012; Leijten, 2013; Scheppers et al., 2006) (zie figuur 3), terwijl de geïnterviewde professionals dachten dat dit voor ouders geen grote rol zou spelen. De sociale invloed van school en de mensen om ouders heen kan de barrière bij *probleemperceptie* beïnvloeden. Om meer inzicht te krijgen in psychosociale problemen en problemen beter te signaleren willen de ouderparticipanten meer informatie van school en de mensen om hen heen. Samenwerking en regelmatig contact tussen de ouders en school is volgens de ouderparticipanten noodzakelijk. Belangrijke uitkomst van het onderzoek is dan ook dat ouders deze informatieverstrekken rol graag toebedeeld zien aan de professionals in het onderwijs, veel meer dan de professionals denken. Wanneer deze barrière verminderd is, kan gewerkt worden aan de volgende barrières.

Figuur 3. Mogelijkheden per determinant die de barrières tot professionele hulpverlening voor niet-westerse allochtone ouders verminderen en de oudercursus 'Opvoeden doen we samen' als interventie met deze mogelijkheden.

Daarnaast bevestigt dit onderzoek eerder onderzoek, dat om de barrière bij *attitude* voor niet-westerse allochtone ouders te verminderen, niet-westerse allochtone ouders meer informatie over de professionele hulpverlening nodig hebben (Ajzen, 1991; Bellaart & Pehlivan, 2011; Leijten, 2013; Scheppers, et al., 2006). Door informatie breidt de kennis van ouders uit en nemen de bronnen toe die *de verwachting van de eigen mogelijkheden* positief beïnvloeden. Zoals in figuur 3 te zien is, beïnvloedt *de verwachting van de eigen mogelijkheden* de *attitude* van ouders. De informatie om de eigen mogelijkheden uit te

breiden verkrijgen niet-westerse allochtone ouders bij voorkeur in de vorm van positieve ervaringen van vrienden en familie en verhalen in de media. Een positieve beoordeling van gedrag vanuit de *subjectieve norm* helpt volgens ouderparticipanten in het vervormen van de *attitude* en doorbreken van de barrière.

Verder blijkt, aansluitend op eerder onderzoek, dat om de barrière bij de *subjectieve norm* te verminderen en er voor te zorgen dat eeraantasting en de invloed van de familie, niet-westerse allochtone ouders niet tegenhouden om professionele hulpverlening zoeken eveneens informatie nodig is (Ajzen, 1991; Bellaart & Pehlivan, 2011; Scheppers et al., 2006). Niet-westerse allochtone ouders dienen voldoende informatie te ontvangen om positievere verwachtingen van de eigen vaardigheden te krijgen. Hierdoor wordt de sociale druk, *subjectieve norm*, minder groot en gaan ouders eerder zelfstandig hulp zoeken. De *verwachtingen van de eigen mogelijkheden* kan de *subjectieve norm* beïnvloeden, zoals te zien in figuur 3. De kennis om eigen mogelijkheden uit te breiden dienen niet-westerse allochtone ouders van school te krijgen die hiermee ook de *attitude* van ouders kunnen beïnvloeden door adviezen en positieve verhalen, waardoor de *subjectieve norm* in de omgeving minder zwaar wordt ervaren door ouders.

Tot slot de barrière bij *de verwachtingen van de eigen mogelijkheden*. Overeenkomstig met de literatuur blijkt volgens de ouderparticipanten dat om barrières bij deze determinant te doorbreken, inhoudelijke informatie over de professionele hulpverlening nodig is (Ajzen, 1991; Bellaart & Pehlivan, 2011; Bevaart et al., 2012; Scheppers et al., 2006). Dit krijgen de ouders het liefste van mensen uit de naaste omgeving gebaseerd op hun ervaringen en verhalen over de professionele hulpverlening waardoor hun kennis toeneemt, negatieve associaties veranderen en het vertrouwen in de hulpverlening groeit. Zoals in figuur 3 te zien is, wordt *de verwachtingen van de eigen mogelijkheden* beïnvloedt door *probleemperceptie*, *attitude* en de *subjectieve norm*.

Door dit onderzoek is meer inzicht verworven in mogelijkheden om de barrières bij de verschillende determinanten te verminderen zodat de intentie tot het zoeken van professionele hulp door niet-westerse allochtone ouders versterkt wordt. Hieruit blijkt dat scholen een belangrijke rol kunnen spelen in het verminderen van de barrières tot het zoeken van professionele jeugdhulpverlening voor niet-westerse allochtone ouders. Er dient meer contact te komen tussen niet-westerse allochtone ouders en professionals aangezien er aanzienlijke discrepanties gevonden zijn tussen de stellingen van de ouderparticipanten en wat de professionals dachten over de ouderparticipanten. Daarnaast is onderzocht of de oudercursus ‘Opvoeden doen we samen’ bijdraagt in het doorbreken van de barrières. Uit dit onderzoek

kan geconcludeerd worden dat de oudercursus ‘Opvoeden doen we samen’ volgens de meerderheid van de ouderparticipanten en geïnterviewde professionals bijdraagt aan het verminderen van de barrières bij de determinanten van intentie tot het zoeken van professionele jeugdhulp. De oudercursus biedt de aspecten die niet-westerse allochtone ouderparticipanten nodig achten om de barrières tot professionele jeugdhulpverlening te verminderen zoals inhoudelijke informatie en de mogelijkheid om ervaringen uit te wisselen (zie figuur 3). De meerderheid van de ouderparticipanten en geïnterviewde professionals vindt echter dat dergelijke bijeenkomsten schoolbreed een vaste plek in het schooljaar moeten hebben en vaker herhaald moeten worden.

Discussie

Tot op heden is geen vergelijkbaar onderzoek gedaan naar mogelijkheden om de barrières voor niet-westerse allochtone ouders ten aanzien van professionele hulpverlening te doorbreken om de intentie om professionele hulp te zoeken te laten toenemen. Vergelijken van resultaten is daarom niet mogelijk. Nochtans is er onderzoek gedaan naar de barrières die allochtone ouders ten aanzien van hulpverlening ervaren (Bellaart & Pehlivan, 2011; Bevaart et al., 2012; Scheppers et al., 2006). Dit onderzoek borduurt voort op deze eerder studies waarvan de resultaten zijn bevestigd. De barrières die in eerdere studies geïdentificeerd zijn worden hedendaags daadwerkelijk als barrières ervaren.

Omdat er nog geen eerder onderzoek naar dit specifieke onderwerp is gedaan zijn de verworven inzichten in dit onderzoek vernieuwend. Daarbij is in dit onderzoek hoofdzakelijk gebruik gemaakt van kwalitatieve onderzoeksmethoden wat erg waardevol is gezien de moeilijk bereikbare onderzoeksgroep. Doormiddel van interviews zijn inzichten, gegrond in ervaringen van niet-westerse allochtone ouders en professionals, aan bod gekomen en uitgediept. Tevens is naast de kwalitatieve methoden gebruik gemaakt van kwantitatieve onderzoeksmethoden om de kwalitatieve resultaten te controleren en ondersteunen, wat de betrouwbaarheid van de resultaten vergroot. Verder is de gehanteerde manier van participanten werven effectief gebleken in het bereiken van deze moeilijk toegankelijke doelgroep. Door bekendheid, herkenning en de benadering via school waren vrijwel alle ouders bereid mee te werken aan het onderzoek. Deze openbaring kan waardevol zijn voor toekomstig onderzoek met deze doelgroep.

Tekortkomingen onderzoek

Dit onderzoek kent twee belangrijke tekortkomingen. Ten eerste de focus op de

cognitieve zelfregulatie. Cognitieve zelfregulatie is een belangrijk aspect van, en in het voorspellen van, menselijk gedrag (Ajzen, 1991). Echter, speelt niet alleen cognitieve zelfregulatie een rol in het uitvoeren van gedrag. Ook factoren op andere niveaus kunnen van invloed zijn op het zoeken van professionele hulpverlening, bijvoorbeeld alleenstaand ouderschap, sociaaleconomische achterstand, depressie, beperkte sociale steun, discriminatie, slechte woonbuurt, beschikbare tijd, de beschikbaarheid van professionele hulpverlening (lange wachtlijsten) en vervoer en reistijd kunnen van invloed zijn op het zoeken van professionele hulpverlening (Connel, et al., 2007; Nix, et al., 2009; Scheppers, et al., 2006). Daarnaast liggen er ook barrières bij de jeugdvoorzieningen zelf (Bellaart & Pehlivan, 2011; Scheppers, et al., 2006). Hier kijkt het model van de theorie van gepland gedrag niet naar.

De tweede tekortkoming van dit onderzoek betreft de selectie en beperkte omvang van de deelnemers van de oudercursus ‘Opvoeden doen we samen’, en de beperkte omvang van het aantal participanten van dit onderzoek. De ouderparticipanten van dit onderzoek uit het voortgezet onderwijs zijn onder andere ouders van leerlingen uit een speciale zorgklas en ouders die geholpen worden door de schoolmaatschappelijk werker. Deze ouders zijn selectief uitgezocht voor een deelname aan de oudercursus ‘Opvoeden doen we samen’ en betreft dus een selecte groep. Deze ouders zijn al meer thuis in de professionele jeugdhulpverlening. De resultaten van dit onderzoek zijn daarom niet generaliseerbaar. Bovendien was ik aanwezig bij de oudercursussen en heb ik tijdens de interviews naar de oudercursus ‘Opvoeden doen we samen’ gevraagd. Mogelijk hebben ouders met betrekking tot de oudercursus sociaal wenselijke antwoorden gegeven. Tot slot, de barrières tot professionele hulpverlening. Sommige barrières zijn specifiek voor etnische minderheden maar veel barrières tot professionele hulpverlening zijn universeel (Scheppers, et al., 2006). In huidig onderzoek en onderzoeksgroep is geen onderscheid gemaakt en alleen gekeken naar niet-westerse allochtone ouders. Onduidelijk is of specifieke barrières mogelijkverminderd dienen te worden voor alle ouders in Nederland, en niet alleen voor niet-westerse allochtone ouders.

Aanbevelingen

Vervolgonderzoek op dit gebied is gewenst. Zo dient onderzocht te worden of oudercursussen als ‘Opvoeden doen we samen’ substantieel kunnen bijdragen aan het doorbreken van barrières voor deze specifieke doelgroep. Bijvoorbeeld met een voor- en nameting en in verschillende steden. Meerdere factoren die een rol kunnen spelen in het zoeken van professionele hulpverlening dienen dan in beschouwing genomen te worden.

Op basis van de resultaten van dit onderzoek beveel ik de professionele jeugdhulpverlening aan zich meer laagdrempelig in de naaste omgeving van niet-westerse allochtone ouders te profileren. Met name scholen kunnen hier een belangrijke rol in vervullen aangezien gebleken is, dat ouders de hulpvraag sneller op school durven neerleggen dan elders. Om deze reden dienen scholen voor het voorgezet onderwijs, net als het primair onderwijs, meer een open deur beleid te hanteren voor ouders: waar zij zich altijd welkom voelen voor vragen en hulp. Scholen kunnen al ingrijpen wanneer er zorgen zijn en nog geen problemen en zo een meer preventieve rol/aanpak hanteren.

Tevens beveel ik de scholen van harte aan om bij gesignaleerde zorgen, deze expliciet te delen met de ouders en te controleren of ouders en school dezelfde *probleemperceptie* hebben. In veel gevallen blijkt het nodig om het probleem te verduidelijken en uitgebreide uitleg te geven over de verbinding tussen oorzaak en gevolg. Een vorm van psycho-educatie is soms noodzakelijk.

Tenslotte beveel ik aan, in het kader van de transitie van de jeugdzorg, om de eigen kracht van de ouders en hun sociale netwerken beter te benutten (“Memorie van toelichting bij de Jeugdwet”, 2013). Uit dit onderzoek is gebleken dat *de verwachtingen van de eigen mogelijkheden* van de ouders meer uitgebreid dient te worden om de barrières bij *probleemperceptie, attitude en subjectieve norm* te beïnvloeden en zo de intentie tot het zoeken van professionele jeugdhulp. Het versterken van de eigen kracht door het verhogen van *de verwachtingen van de eigen mogelijkheden* biedt goede kansen om de ouders over de drempel van de professionele jeugdhulpverlening te helpen. Daarnaast is gebleken dat de *subjectieve norm* voor niet-westerse allochtone ouders veel invloed kan hebben op de *probleemperceptie, attitude en de verwachting van de eigen mogelijkheden*. Het versterken van de eigen kracht kan ook met inzet van het zorgend en probleemoplossend vermogen van de sociale omgeving, zoals vrijwilligers en buurtgenoten worden gestimuleerd (“Memorie van toelichting bij de Jeugdwet”, 2013). Daarom beveel ik van harte aan om de kracht van vrijwillige intermediairs uit eigen sociale netwerk te gebruiken om bij te dragen in het doorbreken van de barrières tot de professionele jeugdhulpverlening voor niet-westerse allochtone ouders.

Referenties

- Ajzen, I. (1991). The Theory of Planned Behavior. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 179-211. doi: 10.1016/0749-5978(91)90020-T
- Bakker, I., Distelbrink, M., Pels, T., & Los, V. (2013). *Handleiding: Maatwerk voor risicjongeren*. Utrecht: Verwey-Jonker Instituut.
- Bellaart, H. (2013). *Opvoeden doen we samen, Laagdrempelige opvoedingsondersteuning in multi-etnische wijken*. Utrecht: FORUM, Instituut voor Multiculturele Vraagstukken.
- Bellaart, H., & Pehlivan, A. (2011). *Met één hand kun je niet klappen*. Utrecht: FORUM, Instituut voor Multiculturele Vraagstukken.
- Bevaart, F., Mieloo, C., Jansen, W., Raat, H., Donker, M., Verhulst, F., & van Oort, F. (2012). Ethnic Differences in Problem Perception and Perceived Need for Care for Young Children with Problem Behaviour. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 1063–1071. doi: 10.1111/j.1469-7610.2012.02570.x
- Boeije, H. (2005). *Analyseren in kwalitatief onderzoek*. Den Haag: Boom.
- Boeije, H., 't Hart, H., & Hox, J. (2009). *Onderzoeksmethoden*. Den Haag: Boom
- van den Broek, A., Kleijnen, E., & Keuzenkamp, S. (2010). *Naar Hollands gebruik? Verschillen in gebruik van hulp bij opvoeding, onderwijs en gezondheid tussen autochtonen en migranten*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.
- Centraal Bureau voor de Statistiek. (2012). *De Nederlandse samenleving 2012*. Den Haag/Heerlen: Centraal Bureau voor de Statistiek.
- Centraal Bureau voor de Statistiek. (2014, January 25). *CBS Statline - Bevolking; kerncijfers*. Retrieved from [http://statline.cbs.nl/StatWeb/publication/?VW=T&DM=SLNL&PA=37296ned&D1=a&D2=0,10,20,30,40,50,60,\(1-1\),1&HD=130605-0924&HDR=G1&STB=T](http://statline.cbs.nl/StatWeb/publication/?VW=T&DM=SLNL&PA=37296ned&D1=a&D2=0,10,20,30,40,50,60,(1-1),1&HD=130605-0924&HDR=G1&STB=T)
- Connell, A., Dishion, T., Yasui, M., & Kavanagh, K. (2007). An Adaptive Approach to Family Intervention: Linking Engagement in Family-Centered Intervention to Reductions in Adolescent Problem Behavior. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 568-579. doi: 10.1037/0022-006X.75.4.568
- Eldering, L. (2006). *Cultuur en opvoeding*. Rotterdam: Lemniscaat b.v. Rotterdam.
- Field, A. (2009). *Discovering Statistics Using SPSS*. Londen: SAGE Publications.
- Forgatch, M., Patterson, G., & Gewirtz, A. (2013). Looking Forward: The Promise of Widespread Implementation of Parent Training Programs. *Perspectives on Psychological Science*, 682-694. doi: 10.1177/1745691613503478

- Gourlay, A., Mshana, G., Birdthistle, I., Bulugu, G., Zaba, B., & Urassa, M. (2014). Using Vignettes in Qualitative Research to Explore Barriers and Facilitating Factors to the Uptake of Prevention of Mother-to-child Transmission Services in Rural Tanzania: A Critical Analysis. *BMC Medical Research Methodology*, 1-11. doi: 10.1186/1471-2288-14-21
- Jenkins, N., Bloor, M., Fischer, J., Berney, L., & Neale, J. (2010). Putting it in Context: The Use of Vignettes in Qualitative Interviewing. *Qualitative Research*, 175-198. doi: 10.1177/1468794109356737
- Kalthoff, H. (2009). Opvoedondersteuning aan migrantengezinnen schiet tekort. *Jeugdenco*, 8-18.
- Kjøbli, J., & Bjørnebekk, G. (2013). A Randomized Effectiveness Trial of Brief Parent Training: Six-Month Follow-Up. *Research on Social Work Practice*, 603-612. doi: 10.1177/1049731513492860
- Leijten, P. (2013). *Toward Improved Parenting Interventions for Disruptive Child Behavior*. (Unpublished doctoral dissertation). Utrecht: Universiteit Utrecht. doi: 10.1080/15374416.2013.369169
- Logan, D., & King, C. (2001). Parental Facilitation of Adolescent Mental Health Service Utilization: A Conceptual and Empirical Review. *Clinical Psychology: Science and Practice*, 319-333. doi: 10.1093/clipsy/8.3.319
- Malmberg, J., & Field, C. (2013). Preventative Behavioral Parent Training: A Preliminary Investigation of Strategies for Preventing At-Risk Children From Developing Later Conduct Problems. *Child & Family Behavior Therapy*, 212-227. doi: 10.1080/07317107.2013.818892
- Meerhof, R. (2013, march 20). Jeugdzorg liet in zaak-Yunus veel steken vallen. *De Volkskrant*. Retrieved from <http://www.volkskrant.nl/vk/nl/2686/Binnenland/article/detail/3412637/2013/03/20/Jeugdzorg-liet-in-zaak-Yunus-veel-steken-vallen.dhtml>
- Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport & Ministerie van Veiligheid en Justitie. (2013) *Memorie van toelichting bij de Jeugdwet*. Den Haag. Retrieved from: <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/jeugdzorg/documenten-en-publicaties/kamerstukken/2013/07/01/memorie-van-toelichting-bij-de-jeugdwet.html>
- Nix, R., Bierman, K., & McMahon, R. (2009). How Attendance and Quality of Participation Affect Treatment Response to Parent Management Training. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 429-438. doi: 10.1037/a0015028

- Nock, M., & Kazdin, A. (2005). Randomized Controlled Trial of a Brief Intervention for Increasing Participation in Parent Management Training. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 872–879. doi: 10.1037/0022-006X.73.5.872
- Reyno, S., & McGrath, P. (2006). Predictors of Parent Training Efficacy for Child Externalizing Behavior Problems - A Meta-Analytic Review. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 99-111. doi: 10.1111/j.1469-7610.2005.01544.x
- Scheppers, E., van Dongen, E., Dekker, J., Geertzen, J., & Dekker, J. (2006). Potential Barriers to the Use of Health Services among Ethnic Minorities: A Review. *Family Practice*, 325-348. doi: 10.1093/fampra/cmi113
- SchoolMaster. (2014, June 19). Retrieved from <http://www.schoolmaster.nl/Home/Bedrijf.aspx>
- Scott, S., O'Connor, T., Futh, A., Matias, C., Price, J., & Doolan, M. (2010). Impact of a Parenting Program in a High-risk, Multi-Ethnic Community: The PALS Trial. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 1331–1341. doi: 10.1111/j.1469-7610.2010.02302.x
- Vieeen, E., Tan, S., van Weert, C., van den Broek, A., & Kleijnen, E. (2012). *Monitor Diversiteit in het Jeugdbeleid*. Den Haag: Centraal Bureau voor de Statistiek.
- Zwirs, B., Burger, H., Buitelaar, J., & Schulpen, T. (2006). Ethnic Differences in Parental Detection of Externalizing Disorders. *European Child & Adolescent Psychiatry*, 418–426. doi: 10.1007/s00787-006-0550-7

Bijlagen

Topiclijst

Introductie

U heeft de bijeenkomst(en) van Opvoeden doen we samen bijgewoond op de (*naam school*). Daar is besproken welke ontwikkelingen uw kind nu doormaakt/kan gaan doormaken en wat dat voor invloed kan hebben op zijn/haar gedrag.

- Bij hoeveel bijeenkomsten bent u geweest?
- (Waarom bent u er maar bij één avond geweest?)
- Hoe vond u deze bijeenkomst(en)?
- Heeft u iets geleerd van deze bijeenkomst(en)? Zo ja, wat heeft u van deze bijeenkomst(en) geleerd?

Bijvoorbeeld:

- *Kunt u uw kind beter volgen, problemen beter signaleren?*
- *Heeft u meer inzicht in de ontwikkeling van uw kind (puberteit)?*
- *Heeft u meer inzicht in het belang van contact met school en de juf/mentor?*
- *Heeft u meer inzicht in wanneer contact met school wenselijk is?*
- *Heeft u meer kennis van hulpmogelijkheden in en buiten de school?*

- *Heeft u meer kennis over de intermediairs in uw gemeente?*
- *Heeft u meer vertrouwen in de professionele opvoedingsondersteuning gekregen en is uw angst verminderd?*

Ik wil u graag wat vragen stellen over het zoeken van hulp bij problemen in de opvoeding aan de hand van een voorbeeld.

1. Probleemperceptie

A. Het volgen van kinderen en signaleren van problemen

Casus:

Mustafa Benali heeft de laatste maanden steeds slechtere prestaties en gedraagt zich niet goed op school. Hij is brutaal naar leerkrachten en heeft veel ruzie met andere leerlingen op school. Toen de leerkracht het de ouders van Mustafa vertelde was zijn moeder verbaasd. Zij zei dat ze er niets van wist. Thuis was niets aan hem te merken.

- *Hoe hadden de ouders van Mustafa dit eerder kunnen weten?*
 - *Hoe hadden de ouders van Mustafa hem beter kunnen volgen?*
 - *Hoe hadden de ouders van Mustafa in gaten kunnen houden of Mustafa problemen (op school) heeft?*
 - *Wat kan er gedaan worden om andere (etniciteit) ouders beter toe te rusten om hun kind te volgen?*
 - *Deze ouders zijn nooit naar informatieavonden op school of rapportgesprekken met de juf/mentor geweest. Wat zou er moeten gebeuren om er voor te zorgen dat deze ouders hun kind wel volgen en vaker op school komen? *Hoe kan dat bereikt worden? Wat en wie is daarvoor nodig? Op welke manier en wanneer?**
- ❖ *Voor VO: Deze ouders kijken nooit in Magister. Wat zou er moeten gebeuren om er voor te zorgen dat ze wel hun kind volgen via Magister? *Hoe kan dat bereikt worden? Wat en wie is daarvoor nodig? Op welke manier en wanneer?**

Bijvoorbeeld:

- ❖ *Zou het bijdragen de ouders meer uitleg over Magister zou krijgen?(van een docent/mentor)*
- ❖ *Zou het bijdragen als de ouders meer uitleg over Magister in uw eigen taal zou krijgen?*
- ❖ *Zou het bijdragen als de ouders een foldertje over Magister in het Nederlands zou krijgen?*
- ❖ *Zou het bijdragen als de ouders een foldertje over Magister in uw eigen taal zou krijgen?*
- ❖ *Zou het bijdragen als iemand uit de eigen omgeving van de ouders zou kunnen helpen?*

Bijvoorbeeld:

- *Zou het bijdragen als de ouders meer wordt uitgelegd waar deze avonden en gesprekken voor dienen?*
- *Zou het bijdragen als de ouders hiervoor persoonlijk worden uitgenodigd, in plaats van door een brief?*
- *Zou het bijdragen als de ouders positieve ervaringen van andere (etniciteit) ouders zou horen?*
- *Zou het bijdragen als de ouders positieve ervaringen van familie/vrienden zou horen?*
- *Zou het bijdragen als de school/docent/mentor meer interculturele kennis en vaardigheden zou hebben? Zou het bijdragen als de school/docent/mentor meer kennis over de achtergrond van de ouders zou hebben?*
- *Zou het bijdragen als er in de eigen taal van de ouders gesproken kan worden met de school/docent (bijv. door middel van een tolk)?*
- *Zou het bijdragen als een intermediair de ouders zou kunnen ondersteunen?*

- Is een cursus zoals ‘Opvoeden doen we samen’ daarvoor voldoende?
 - Zo nee, draagt de cursus daar wel aan bij denkt u?
 - Zo nee, wat wel?
- Wat is daar voor nodig? *Wie kan daar bij helpen? Op welke manier en wanneer?*
- Denkt u dat andere (etniciteit) ouders kijken of hun kind problemen/moeilijkheden heeft/afwijkend gedrag vertoont op school? *Waarom wel/niet?*
- Kijkt u of uw kind problemen/moeilijkheden heeft/afwijkend gedrag vertoont op school? *Waarom wel/niet?*
- Hoe kan bereikt worden dat ouders dat wel doen?
- Wat is daar voor nodig? *Wie, wat, wanneer, op welke manier kan daar bij helpen?*

Hoe belangrijk is het voor u om informatie over uw kind te verkrijgen/uw kind te volgen door...

1. ...Contact met mensen in uw naaste omgeving (familie, vrienden, burenen)?

☐ Heel onbelangrijk	☐ Onbelangrijk	☐ Beetje belangrijk	☐ Belangrijk	☐ Heel belangrijk
---	------------------------------------	---	----------------------------------	---------------------------------------

2. ...Contact te houden met school en de docent/mentor.

☐ Heel onbelangrijk	☐ Onbelangrijk	☐ Beetje belangrijk	☐ Belangrijk	☐ Heel belangrijk
---	------------------------------------	---	----------------------------------	---------------------------------------

3. ...Het aan uw kind zelf te vragen.

☐ Heel onbelangrijk	☐ Onbelangrijk	☐ Beetje belangrijk	☐ Belangrijk	☐ Heel belangrijk
---	------------------------------------	---	----------------------------------	---------------------------------------

4. ...Het aan uw religieus leider te vragen.

☐ Heel onbelangrijk	☐ Onbelangrijk	☐ Beetje belangrijk	☐ Belangrijk	☐ Heel belangrijk
---	------------------------------------	---	----------------------------------	---------------------------------------

5. ... (wat de respondent zelf noemde als voorbeeld als deze hierboven niet genoemd wordt).

☐ Heel onbelangrijk	☐ Onbelangrijk	☐ Beetje belangrijk	☐ Belangrijk	☐ Heel belangrijk
---	------------------------------------	---	----------------------------------	---------------------------------------

B. Inzicht in de aard en ernst van de problemen van het kind/opvoeding

Casus:

De ouders van Mustafa (uit het voorbeeld) zien geen problemen thuis en gaan geen hulp zoeken. Wel vragen ze aan school of zij Mustafa extra kunnen helpen om zijn cijfers omhoog te krijgen.

- Denkt u dat de ouders goed begrijpen wat het probleem van hun kind is? En hoe groot het probleem is?
- Wat zou er moeten gebeuren om meer duidelijkheid over het probleem te krijgen? Hoe zou dat bereikt kunnen worden?
- De ouders zien het vooral als een probleem op school. Denkt u dat de ouders zelf wat kunnen doen om het probleem te verminderen? Hoe zouden de ouders zich daar bewust van kunnen worden?

- Als de school/docent zou aangeven een probleem te zien bij een kind wat de ouders niet zien, denkt u dan dat deze ouders toch de hulp zouden accepteren? Waarom wel/niet?
- Wanneer denkt u dat ouders de hulp die school/docent aanraadt zouden accepteren? *Hoe kan dat bereikt worden? Wat en wie is daarvoor nodig? Op welke manier en wanneer?*
- Hoe denkt u dat er voor gezorgd kan worden dat andere (etniciteit) ouders en school beter samenwerken in de opvoeding?
- Hoe kan dat bereikt worden?
- Is een cursus zoals ‘Opvoeden doen we samen’ daar voldoende voor?
 - Zo nee, draagt de cursus daar wel aan bij denkt u?
 - Zo nee, wat wel?
- Wat is daar voor nodig? Wie kan daar bij helpen? Op welke manier en wanneer?

Bijvoorbeeld:

- *Zou het bijdragen als de ouders positieve ervaringen van andere (etniciteit) ouders zou horen?*
- *Zou het bijdragen als de ouders positieve ervaringen van familie/vrienden zou horen?*
- *Zou het bijdragen als er in de eigen taal van de ouders gesproken kan worden met de school/docent/mentor (bijv. door middel van een tolk)?*
- *Zou het bijdragen als de school/docent/mentor meer interculturele kennis en vaardigheden zou hebben? Zou het bijdragen als de school/docent/mentor meer kennis over de achtergrond van de ouders zou hebben?*
- *Zou het bijdragen als een intermediair de ouders zou kunnen ondersteunen?*
- Hoe belangrijk vindt u het om met school samen te werken in de opvoeding van kinderen?

☐ Heel onbelangrijk	☐ Onbelangrijk	☐ Beetje belangrijk	☐ Belangrijk	☐ Heel belangrijk
---	------------------------------------	---	----------------------------------	---------------------------------------

- Als (...) bereikt zou zijn, denkt u dan dat andere (etniciteit) ouders met vragen en problemen naar school/docent gaan? Waarom wel/niet?
- Als (...) bereikt zou zijn, zou u dan met problemen naar school/docent/mentor gaan? Waarom wel/niet?
- Wat is er dan nog nodig voor u om te gaan?

2. Houding ten opzichte van professionele opvoedingsondersteuning

Casus:

De ouders van Mustafa Benali weten dat hun zoon problematisch gedrag vertoont op school en dat zij het zelf niet kunnen oplossen. Maar meneer en mevrouw Benali gaan niet naar school of hulpverleners om hulp te zoeken.

- I. De ouders van Mustafa schamen zich en willen niet met buitenstaanders over hun problemen praten. Op welke manier denkt u dat deze schaamte kan worden weggenomen? Hoe en wie kan dat?

Bijvoorbeeld:

- *Zou het bijdragen als zij positieve ervaringen van andere (etniciteit) ouders zou horen?*
- *Zou het bijdragen als zij positieve ervaringen van familie/vrienden zou horen?*
- *Zou het bijdragen als zij meer informatie over de hulpverlening zou krijgen?*
- *Zou het bijdragen als er hulpverleners met een (etniciteit) achtergrond zouden werken?*
- *Zou het bijdragen als de school/docent/mentor meer interculturele kennis en vaardigheden zou hebben? Zou het bijdragen als de school/docent/mentor meer kennis over uw achtergrond zou hebben?*

- *Zou het bijdragen als zij de ondersteuning van een intermediair kunnen inschakelen?*

II. De ouders van Mustafa zijn bang dat hulp zoeken er toe kan leiden dat hun kind misschien wordt afgepakt door de jeugdzorg. Hoe kan deze angst worden weggenomen? Door wie kan deze angst worden weggenomen?

Bijvoorbeeld:

- *Zou het bijdragen als zij positieve ervaringen van andere (ethniciteit) ouders zou horen?*
- *Zou het bijdragen als zij positieve ervaringen van familie/vrienden zou horen?*
- *Zou het bijdragen als er in hun eigen taal gesproken kan worden met de school/docent/mentor (bijv. door middel van een tolk)?*
- *Zou het bijdragen als zij meer informatie over de hulpverlening zou krijgen?*
- *Zou het bijdragen als er hulpverleners met een (ethniciteit) achtergrond zouden werken?*
- *Zou het bijdragen als de eventuele hulpverleners meer interculturele kennis en vaardigheden zou hebben? Zou het bijdragen als de hulpverleners meer kennis over de achtergrond van meneer en mevrouw Benali zou hebben?*
- *Zou het bijdragen als een intermediair de ouders kan ondersteunen en begeleiden naar de hulpverlening toe?*

III. De ouders van Mustafa hebben geen vertrouwen in hulpverleners, omdat zij denken dat deze te weinig rekening houden met de levenssituatie van (ethniciteit) ouders en de culturele achtergrond. Hoe kan dit vertrouwen vergroot worden?

Bijvoorbeeld:

- *Zou het bijdragen als zij positieve ervaringen van andere (ethniciteit) ouders zou horen?*
- *Zou het bijdragen als zij positieve ervaringen van familie/vrienden zou horen?*
- *Zou het bijdragen als zij zouden weten dat er in hun eigen taal gesproken kan worden met de school/docent/mentor (bijv. door middel van een tolk)?*
- *Zou het bijdragen als zij meer informatie over de hulpverlening zou krijgen?*
- *Zou het bijdragen als er hulpverleners met een (ethniciteit) achtergrond zouden werken?*
- *Zou het bijdragen als de eventuele hulpverleners meer interculturele kennis en vaardigheden zou hebben? Zou het bijdragen als de hulpverleners meer kennis over de achtergrond van meneer en mevrouw Benali zou hebben?*
- *Zou het bijdragen als een intermediair de ouders kan ondersteunen en begeleiden naar de hulpverlening toe?*

IV. De ouders van Mustafa hebben geen vertrouwen in hulpverleners omdat zij denken dat er te weinig rekening wordt gehouden met hun beperkte kennis van de Nederlandse taal. Zij denken dat hulpverleners te moeilijke woorden gebruiken en te snel praten. Hoe kan dit beeld worden weggenomen?

Bijvoorbeeld:

- *Zou het bijdragen als zij positieve ervaringen van andere (ethniciteit) ouders zou horen?*
- *Zou het bijdragen als zij positieve ervaringen van familie/vrienden zou horen?*
- *Zou het bijdragen als zij zouden weten dat er in hun eigen taal gesproken kan worden met de school/docent/mentor (bijv. door middel van een tolk)?*
- *Zou het bijdragen als zij meer informatie over de hulpverlening zou krijgen?*
- *Zou het bijdragen als er hulpverleners met een (ethniciteit) achtergrond zouden werken?*
- *Zou het bijdragen als de eventuele hulpverleners meer interculturele kennis en vaardigheden zou hebben? Zou het bijdragen als de hulpverleners meer kennis over de achtergrond van meneer en mevrouw Benali zou hebben?*
- *Zou het bijdragen als een intermediair de ouders kans ondersteunen en begeleiden naar de hulpverlening toe?*

3. Invloed van normen in de omgeving

De ouders van Mustafa Benali gaan geen hulp zoeken, omdat:

- I. De omgeving dan weet dat het gezin Benali problemen hebben en daar de eer van de familie mee wordt aangetast.
 - Hoe kan dit worden weggenomen? *Wat is daar voor nodig? Wie kan daar bij helpen? Wanneer en op welke manier?*
- II. De familie en de kennissen van de familie zeggen dat de ouders van Mustafa nooit naar Nederlandse hulpverleners moeten gaan.
 - Hoe kan dit worden weggenomen? *Wat is daar voor nodig? Wie kan daar bij helpen? Wanneer en op welke manier?*

Bijvoorbeeld:

- *Zou het bijdragen als zij positieve ervaringen van andere (etniciteit) ouders zou horen?*
 - *Zou het bijdragen als zij positieve ervaringen van familie/vrienden zou horen?*
 - *Zou het bijdragen als zij zouden weten dat er in hun eigen taal gesproken kan worden met de school/docent/mentor (bijv. door middel van een tolk)?*
 - *Zou het bijdragen als zij meer informatie over de hulpverlening zou krijgen?*
 - *Zou het bijdragen als er hulpverleners met een (etniciteit) achtergrond zouden werken?*
 - *Zou het bijdragen als de eventuele hulpverleners meer interculturele kennis en vaardigheden zou hebben? Zou het bijdragen als de hulpverleners meer kennis over de achtergrond van meneer en mevrouw Benali zou hebben?*
 - *Zou het bijdragen als een intermediair de ouders kan ondersteunen en begeleiden naar de hulpverlening toe?*
- Denkt u dat u hulp zou zoeken als ...

1. De school/docent zegt dat uw kind dat wel/niet nodig heeft?

☐ Absoluut niet	☐ Nee	☐ Misschien	☐ Denk het wel	☐ Zeker weten
-------------------------------------	---------------------------	---------------------------------	------------------------------------	-----------------------------------

2. Uw familie zegt dat uw kind dat nodig heeft?

☐ Absoluut niet	☐ Nee	☐ Misschien	☐ Denk het wel	☐ Zeker weten
-------------------------------------	---------------------------	---------------------------------	------------------------------------	-----------------------------------

3. Uw vrienden zeggen zegt dat uw kind dat nodig heeft?

☐ Absoluut niet	☐ Nee	☐ Misschien	☐ Denk het wel	☐ Zeker weten
-------------------------------------	---------------------------	---------------------------------	------------------------------------	-----------------------------------

4. Uw kind zelf zegt dat uw kind dat nodig heeft?

☐ Absoluut niet	☐ Nee	☐ Misschien	☐ Denk het wel	☐ Zeker weten
-------------------------------------	---------------------------	---------------------------------	------------------------------------	-----------------------------------

5. Uw religieus leider zegt dat uw kind dat nodig heeft?

☐ Absoluut niet	☐ Nee	☐ Misschien	☐ Denk het wel	☐ Zeker weten
-------------------------------------	---------------------------	---------------------------------	------------------------------------	-----------------------------------

4. Verwachtingen van eigen mogelijkheden tot het zoeken van hulp

De ouders van Mustafa Benali zijn onbekend zijn met de hulp bij opvoeding en zoeken ook daarom geen hulp.

- Bent u bekend met professionele opvoedingsondersteuning?
 - Welke instellingen voor problemen in opvoeding en ontwikkeling in de omgeving kent u?/Weet u of er jeugdinstanties in de omgeving zijn die ouders helpen met vragen en problemen in de opvoeding?
 - Waar kunnen deze instellingen ouders mee helpen? Met welke vragen/problemen zouden ouders daar terecht kunnen?
 - Kunt u vertellen waar deze instellingen zitten?
- I.** De ouders van Mustafa Benali gaan geen hulp zoeken omdat: De ouders van Mustafa niet weten waar zij naar toe kunnen voor hulp. Om bekender te worden met de zorginstellingen is informatie (kennis) nodig.
- Welke informatie over de jeugdhulp/zorginstellingen denkt u dat nodig is voor de ouders zodat zij naar professionele opvoedingsondersteuning durven te gaan? *Wat is daar voor nodig? Wie kan daar bij helpen? Wanneer en op welke manier?*

Bijvoorbeeld:

- *Zou het bijdragen als zij positieve ervaringen van andere (etniciteit) ouders zou horen?*
- *Zou het bijdragen als zij positieve ervaringen van familie/vrienden zou horen?*
- *Zou het bijdragen als zij zouden weten dat er in hun eigen taal gesproken kan worden met de school/docent/mentor (bijv. door middel van een tolk)?*
- *Zou het bijdragen als zij meer informatie over de hulpverlening zou krijgen?*
- *Zou het bijdragen als er hulpverleners met een (etniciteit) achtergrond zouden werken?*
- *Zou het bijdragen als de eventuele hulpverleners meer interculturele kennis en vaardigheden zou hebben? Zou het bijdragen als de hulpverleners meer kennis over de achtergrond van meneer en mevrouw Benali zou hebben?*
- *Zou het bijdragen als de ouders weten dat een intermediair heb kan ondersteunen en begeleiden naar de hulpverlening toe?*

II. De ouders van Mustafa weten niet precies wat de hulpverleners doen.

- Hoe kan er voor gezorgd worden dat de ouders van Mustafa dit wel weten? *Wat is daar voor nodig? Wie kan daar bij helpen? Wanneer en op welke manier?*

Bijvoorbeeld:

- *Zou het bijdragen als zij positieve ervaringen van andere (etniciteit) ouders zou horen?*
- *Zou het bijdragen als zij positieve ervaringen van familie/vrienden zou horen?*
- *Zou het bijdragen als zij zouden weten dat er in hun eigen taal gesproken kan worden met de school/docent/mentor (bijv. door middel van een tolk)?*
- *Zou het bijdragen als zij meer informatie over de hulpverlening zou krijgen?*
- *Zou het bijdragen als er hulpverleners met een (etniciteit) achtergrond zouden werken?*
- *Zou het bijdragen als de eventuele hulpverleners meer interculturele kennis en vaardigheden zou hebben? Zou het bijdragen als de hulpverleners meer kennis over de achtergrond van meneer en mevrouw Benali zou hebben?*

- *Zou het bijdragen als de ouders weten dat een intermediair hen kan ondersteunen begeleiden naar de hulpverlening toe?*
 - Hoe belangrijk is het verkrijgen van informatie over jeugdhulp/zorginstellingen via...
1. Een folder/brochure in het Nederlands om uw oordeel/kennis/vertrouwen te vergroten?

☐ Heel onbelangrijk	☐ Onbelangrijk	☐ Beetje belangrijk	☐ Belangrijk	☐ Heel belangrijk
---	------------------------------------	---	----------------------------------	---------------------------------------

2. Een folder in ... (taal respondent) om uw oordeel/kennis/vertrouwen te vergroten?

☐ Heel onbelangrijk	☐ Onbelangrijk	☐ Beetje belangrijk	☐ Belangrijk	☐ Heel belangrijk
---	------------------------------------	---	----------------------------------	---------------------------------------

3. (Mondelinge) informatie van familie, vrienden of kennissen om uw oordeel/kennis/vertrouwen te vergroten?

☐ Heel onbelangrijk	☐ Onbelangrijk	☐ Beetje belangrijk	☐ Belangrijk	☐ Heel belangrijk
---	------------------------------------	---	----------------------------------	---------------------------------------

4. (Mondelinge) informatie van school/docent om uw oordeel/kennis/vertrouwen te vergroten?

☐ Heel onbelangrijk	☐ Onbelangrijk	☐ Beetje belangrijk	☐ Belangrijk	☐ Heel belangrijk
---	------------------------------------	---	----------------------------------	---------------------------------------

5. (Mondelinge) informatie van religieus leider om uw oordeel/kennis/vertrouwen te vergroten?

☐ Heel onbelangrijk	☐ Onbelangrijk	☐ Beetje belangrijk	☐ Belangrijk	☐ Heel belangrijk
---	------------------------------------	---	----------------------------------	---------------------------------------

6. (mondelinge) informatie van de huisarts om uw oordeel/kennis/vertrouwen te vergroten?

☐ Heel onbelangrijk	☐ Onbelangrijk	☐ Beetje belangrijk	☐ Belangrijk	☐ Heel belangrijk
---	------------------------------------	---	----------------------------------	---------------------------------------

7. Een cursus zoals 'Opvoeden doen we samen' om uw oordeel/kennis/vertrouwen te vergroten?

☐ Heel onbelangrijk	☐ Onbelangrijk	☐ Beetje belangrijk	☐ Belangrijk	☐ Heel belangrijk
---	------------------------------------	---	----------------------------------	---------------------------------------

8. (...Eventueel manier die respondent zelf noemde.)

☐ Heel onbelangrijk	☐ Onbelangrijk	☐ Beetje belangrijk	☐ Belangrijk	☐ Heel belangrijk
---	------------------------------------	---	----------------------------------	---------------------------------------

- III.** De ouders van Mustafa zijn onzeker. Zij hebben weinig opleiding en zij denken dat zij dingen niet goed kunnen uitleggen en zullen begrijpen. Hoe kan deze drempel worden weggenomen? *Wat is daar voor nodig? Wie kan daar bij helpen? Wanneer en op welke manier?*

Bijvoorbeeld:

- *Zou het bijdragen als u positieve verhalen/ervaringen van andere (etniciteit) ouders zou horen?*
- *Zou het bijdragen als u positieve verhalen/ervaringen van familie zou horen?*
- *Zou het bijdragen als u meer informatie over de hulpverlening zou krijgen?*
- *Zou het bijdragen als u weet dat er in uw eigen taal gesproken kan worden met de hulpverlener (bijv. door een tolk)?*
- *Zou het bijdragen als u zou weten dat de eventuele hulpverleners meer interculturele kennis en vaardigheden zou hebben? Zou het bijdragen als de hulpverleners meer kennis over uw achtergrond zou hebben?*
- *Zou het bijdragen als u zou weten dat er hulpverleners met een (etniciteit) achtergrond zouden werken?*
- *Zou het bijdragen als de ouders weten dat een intermediair hen kan ondersteunen en begeleiden naar de hulpverlening toe?*

- *Zouden intermediairs uit eigen kring een rol kunnen spelen als ouders twijfels hebben over hun eigen mogelijkheden?*

De ouders van Mustafa hebben geen kennis hebben van de werkwijze van de jeugdhulp/zorginstellingen. Hoe denkt u over de werkwijzen van professionele instellingen?

- *Denkt u dat de hulpverleners goed naar andere (etniciteit) ouders zullen luisteren?*
- *Denkt u dat de hulpverleners goed naar u zullen luisteren?*
- *Denkt u dat andere (etniciteit) ouders mogen mee praten en bedenken wat voor soort hulp aan hen verleend gaat worden?*
- *Denkt u dat u mee zou mogen praten en bedenken wat voor soort hulp verleend gaat worden?*
- *Denkt u dat de hulpverleners rekening zullen houden met de cultuur/achtergrond van andere (etniciteit) ouders?*
- *Denkt u dat de hulpverleners rekening zullen houden met uw cultuur/achtergrond?*

- *Hoe kan het veranderd worden dat ouders meer kennis over de werkwijze van jeugdhulp/zorginstellingen krijgen?*
- *Hoe kan dat bereikt worden? Wat is daar voor nodig? Wie kan daar bij helpen? Wanneer en op welke manier?*
- *Is een cursus zoals 'Opvoeden doen we samen' daarvoor voldoende?*
- *Zo nee, draagt de cursus daar wel aan bij denkt u?*
- *Zo nee, wat wel/nog meer?*

Bijvoorbeeld:

- *Zou het bijdragen als de ouders positieve verhalen/ervaringen van andere (etniciteit) ouders zou horen?*
- *Zou het bijdragen als zij positieve verhalen/ervaringen van familie zou horen?*
- *Zou het bijdragen als zij meer informatie over de hulpverlening zou krijgen (via de mensen om u heen of via een folder)?*
- *Zou het bijdragen als zij zouden weten dat er in hun eigen taal gesproken kan worden met de hulpverlener (bijv. door een tolk)?*
- *Zou het bijdragen als zij zouden weten dat de eventuele hulpverleners meer interculturele kennis en vaardigheden zou hebben? Zou het bijdragen Benali zouden hebben?*
- *Zou het bijdragen als zij zouden weten dat er hulpverleners met een (etniciteit) achtergrond zouden werken?*
- *Zou het bijdragen als een intermediair de ouders informeert over de hulpverlening?*

5. Algemene informatie

Tot slot wil ik graag wat algemene vragen stellen aan u.

- Geslacht (M/V)
- Hoe oud bent u?
- Waar komt u vandaan?
- Hoe lang woont u in Nederland?
- Bent u naar school geweest? Heeft u een opleiding gevolgd? Wat voor opleiding heeft u gevolgd?
- Werkt u? Heeft u een baan? Een baan gehad? Wat voor baan? Waarom heeft u geen baan/niet meer?
- Bent u getrouwd? Gescheiden? Alleenstaand?
- Met wie woont u in huis?
- Hoeveel kinderen heeft u? Welke leeftijden hebben zij?

Dit waren de vragen. Hartelijk bedankt voor uw tijd en deelname aan dit gesprek.